

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A WOROM

I Maa Pɔɔl na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto gbāgbaa, Nāanmɪn na kaa ir bɔɔl ka n ɪ a wɔ nitōnāa naa ɪ a wɔ 'yer nōɔ 'yerɛ, lɛ sɛɛrɛ kɔrɔ a yɪn na be a Worom.

II A 'yer nōɔ nyā wɔn dɔɔ tɪr nɛɛ a kōr jaa tu a wɔ 'yɛ'yɛrbe sē ka ba sɛb 'yōɔ a Nāanmɪn gān pɔ,

III na ɪ a wɔ Bie 'yer, ban dɔɔ ka wɔ ɪ a Nāa David bal nɪrɛ.

IV A tu naa a Nāanmɪn Sɪɛ pɔ wiil kpɛɔ ɪka a Nāanmɪn Bie lɛ, na wɔ ir yi a kŭn pɔ ɪ vɔr, 'lo lɛ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro.

V A tun a wɔ 'yōɔ nɪ a wɔ yuor jūu, sɪ nyɛn wāɛfɔ nɪ a nitōnsɪ tōmō na sɪn bɔɔl nɪrɛ jaa, ka ba wa wōnō a wɔ toor nɪ sɔɔfɔ.

VI Yɪn mɪ pɔɔn a bala a Nāanmɪn na bɔɔl ka yɪ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto sofɔ.

VII N sɛɛrɛ na kɔrɔ a yɪn bala jaa na be a Worom a Nāanmɪn na nō, na wɔ bɔɔl yɪ a yɪ ɪ a wɔ nɪbɛ. Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yi a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto jie a be a yɪ sē.

VIII N den nie puor a maa Nāanmɪn yāan a yɪ jaa jūu tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yōɔ, bojūu a yɪ sɔɔfɔ ŋmen yaar a wɛr wɔ jaa.

IX A Nāaḡmɪn nyā ɪn tōnō korɔ nɪ a n nyāa wɔ jaa, naa mɔɔlɔ a 'yer nōɔ nyā na ɪ a wɔ Bie 'yer, di man dāasɪɛ lɛ ɪn ma tiere a yɪ yele.

X N ma sɔɔrɔ naa Nāaḡmɪn ba gala ɛ, naa sɔɔrɔ ɪka a wɔ bofɔ a ɪ, ka wɔ yuo sɔr a pōpāanyā kɔ ma ka n wa a yɪ sē.

XI N bɔɔrɔ naa yɪ nyefɔ naa na tōɔ wiil yɪ a Nāaḡmɪn Siɛ kofɔ amɪne ka a 'yōɔ yɪ ākpēɔ.

XII Lɛ lɛ, a yɪn nɪ maa na pāa nōɔ kpēmɛ a sɪ sɔɔfɔ pɔ.

XIII N yɛɛr, n bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bōɔ a lɛ ɪn mɔɔrɔ sōɔ yɔɔ jaa, ɪka n wa a yɪ sē tɪche ka a sɔr pɔɔ wa tān dɪna. In taa nyɛn a yɪ bamɪne a ba puoraa nɪtāa lɛ ɪn nyɛ a yɪ bamɪne na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, tɪ puoro.

XIV N din a Juu nɪbe nɪ a bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪ a yē dēme nɪ a jɔlɔ sān.

XV Ala lɛ so ka n mɔɔrɔ ɪka n mɔɔl a 'yer nōɔ kɔ a yɪn mɪ na be a Worom.

XVI Vā ba korɔ ma nɪ a 'yer nōɔ nyāna 'yerfɔ ɛ, bojūu a ɪ naa a Nāaḡmɪn kpēɔ won de faara nɪ nɪre jaa na sɔɔ, a Juu nɪbe lɛ de nie, ka bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, mɪ tu.

XVII Bojūu a 'yer nōɔ nyā na wiil nɪre lɛ won na tor Nāaḡmɪn sē, torfɔ 'lɔ na yɪ sɔɔfɔ pɔ, yɪ a pielfɔ tɪ tān a baaraa nɪtāa lɛ an seb a Nāaḡmɪn gān pɔ, “Nɪre 'lɔ na tara sɔɔfɔ, tor naa, won tara na nyɛvor na ba tara baarfɔ ɛ.” (*Habakuk 2:4*)

XVIII Nāaḡmɪn vɛn ka a wɔ suur yeke yɪ a saaju gā chāa pɔ, ɪka wɔ nyɛn suur 'yōɔ a bala na ba puoro ɛ, nɪ putudēme bala na pɔɔ a yelmāɛ nɪ a ba putuyeke.

XIX An ɪ a ala ban na de bõɔn a Nãaŋmɪn gãn chãa pɔ, bojũu Nãaŋmɪn mãe le ir wiil ba.

XX Bojũu, an yi a le daar jaa a Nãaŋmɪn na me a wer, nɪbe na tõɔ bõɔ ɪka a Nãaŋmɪn kpẽɔ ba tara baarfɔ ɛ, ka wɔ ɪ Nãaŋmɪn mãe nɪ a bonɪ ala won maal, a le jũu, tu yifo jie ba le be be go ɛ.

XXI Bojũu, ban sɔɔ bõɔn a Nãaŋmɪn a nɪtõnõ, tɪ baa kɔ wɔ tɪr ɛ, bu dãna wɔ ɛ, tɪche a ba tɪersɪ ɪn burbur, ka a ba jɔl nyãn ala pãa lii.

XXII Ban sɔɔ 'yer ɪka yẽ bõɔnbɔ le ba ɪ, ba ɪn jɔlɔ,

XXIII an ɪ ba lieb a tɪr 'lo ban taa kɔ a Nãaŋmɪn nyã na ba kpire ɛ, na ba kɔ a bɔtɪbe ala ban pẽn, ka a kaara a nɪbe kaar na kpire, nɪ lubil, nɪ dõn, nɪ dõgbɛɛ anaar jaa bɔrɔ.

XXIV Ala le so ka Nãaŋmɪn ir nũu tɪche ba bar be a ba vɔldeɛr pɔ, ka ba bõnõ gãna nɪ taa, sõɔnõ taa nɪ a ba ãgãma.

XXV Ba den a Nãaŋmɪn yelmãe tɛɛn jire, na ba puoro tɪ tõnõ kɔrɔ a bonɪ ala a Nãaŋmɪn na maal, tɪ bar a Nãaŋmɪn na ɪ a ma maala 'lo a pɛɛfɔ na sɛɛn bɪbir jaa. A ɪ a le.

XXVI A anyãna jũu, Nãaŋmɪn de ban bar be a vã vɔlaa pɔ. Ka a ba pɔbɔ gba ma lieb gãna nɪ a ba pɔɔ taa ba.

XXVII A le nɪ wɔ ju le a dɔɔr mɪ bar a pɔbɔ bɔfɔ, ka a vɔlaa yẽ ka ba lieb bɔrɔ a ba taa dɔɔr. Dɔɔr na lieb tõnõ a vã tõmõ nyãna nɪ a ba taa dɔɔr ba nyen a ba tɔdeɛr toor tɔɔfɔ.

XXVIII Baa nye a Nãaŋmɪn bõɔfɔ a wɔ sɛɛn ba ɛ, ka a Nãaŋmɪn bar ba a be a ba tɪer sõɔnaa pɔ, ka ba maala a ala na ba sɛɛn maalfɔ ɛ.

XXIX Ba seen naa putuo jaa borɔ, bier ɪfo, bogar dēme, nɪ bier maalfɔ. Nyuur seen ba naa, na ba ɪ nɪkorɔ, borɔ jɛɛr, na ba beɛ taa, na ba tiere taa sɔɔfo. Ba ɪn gagarɪ,

XXX sɔɔnɔ nɪ taa yoe, 'laar Nāaŋmɪn, kperɛ taa, mǎɛ 'mɔɔfo nɪ yobɔyele. Ba bɔɔn sɔɪ ban ma tu maal bier, baa turo a nɪbe bala na dɔɔ ba nɛɛ ɛ.

XXXI Baa tara tiɛr ɛ, baa tara yelmǎɛ ɛ, baa tara nɔfo ɛ, baa kaara nɪrɛ nɪbaal ɛ.

XXXII Ban sɔɔ bɔɔ a Nāaŋmɪn toraa nyāna binfo, ɪka a nɪbe bala na maala a anyāna seen nɪ kūu, bala mǎɛ tɛɛ ba ɛ maala a anyāna ɛ, tɪche ba ma sɔɔ naa a bala na tɔnɔ a anyāna.

II

I Yɪn a ɛ jūu, yaa mɪ tara tu yifo jie ɛ, a yɪn bala na ma tɔɔrɔ a bamɪne 'yer. Yele jaa pɔ fon tɔɔr a fo tɔ sɔɔ 'yer fo mɪ 'yɔɔn fo mǎɛ 'yer, bojūu fo mɪ ɪn a yeɛ 'lɔnɔ a fo tɔ sɔɔ na ɪ, a fo tɔɔr a wɔ 'yer.

II Pɔpāanyā, sɪ bɔɔ naa ɪka Nāaŋmɪn na tɔɔr naa a bala na ɪrɛ a yelsɪ anyāna 'yer tun yelmǎɛ sɔr pɔ.

III A ɛ a fɔɔ nɪsaal mɪ na tɔɔrɔ nɪbe 'yer, tɪ na fo mɪ maal a yeɛ ala nɪ a ju, fo tiɛr ɪka fon pɔl yi a Nāaŋmɪn 'yer tɔɔrfɔ pɔ ɔ?

IV Bu yɪ nyɛ naa Nāaŋmɪn yɛ bɔɔn yɔɔ jūu, nɪ a wɔ maalvɪla, nɪ a wɔ kānyir, na yaa bɔɔn ɪka a Nāaŋmɪn maalvɪla wile yɪn tiɛr ɪɛb fo sɔr ɛ?

V Tɪche a yɪ nyākpaɛn nɪ yɪn ba ɪɛb a yɪ tiɛr jūu, yɪ guoro naa a Nāaŋmɪn sutuo bine kɔrɔ a yɪ mǎɛ guro nɪ a wɔ suur bɪbir 'lɔ wɔn na tɔɔr nɪrɛ jaa 'yer nɪ torfo.

^{VI} Nāaḡmɪn “na yab nɪɛ jaa lɛ won tũ jā.” (*Yiel Gān 62:12*)

^{VII} Bala na mar ara na ba tōnō vɪla bɔɔɔ tɪɪ, nɪ 'yōɔfɔ, nɪ a ala na ba pōonō ɛ, won kɔ ban nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

^{VIII} Tɪche bala na bɔɔɔ a ba mǎɛ bɔb, na ba tɔr a yelmǎɛ tɪ turo dɛɛr, Nāaḡmɪn suur nɪ a wɔ kpǎafɔ gān kɔ ba.

^{IX} Wōm nɪ tuo difɔ na ben be kɔ nɪsaal jaa na ɪɛ yelbier. An piel naa a Juu nɪɛ sɛ, tɪ mɪ lōɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪɛ ɛ.

^X Tɪche tɪɪ nɪ 'yōɔfɔ nɪ nyǎ'maar na ben be kɔ nɪɛ jaa na maala vɪla, a Juu nɪɛ nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪɛ ɛ.

^{XI} Bojũu Nāaḡmɪn ba tara kaa gar taa ɛ.

^{XII} Bala jaa na ba bōɔ a Mosesɪ nɛɛ tɪ tō dɛɛr, mɪn wɛ naa ban ba bōɔ a nɛɛ jũu, ka bala jaa mɪn bōɔ a Mosesɪ nɛɛ tɪ tō a dɛɛr Nāaḡmɪn na den a nɛɛ nyǎ tɔɔr a ba 'yer.

^{XIII} Bojũu a ba ɪ a bala na wōnō a nɛɛ lɛ tor a Nāaḡmɪn niem ɛ, tɪche a bala na turo a lɛ a nɛɛ na 'yer bala lɛ a Nāaḡmɪn na 'yer ɪka ba tor naa.

^{XIV} Sɪɛ jaa a bala jaa na ba ɪ a Juu nɪɛ ɛ, na baa tara a Mosesɪ nɛbinǎa ɛ, ba gba ma ɪ naa a yelsɪ a nɛɛ na 'yer, bojũu bala mǎɛ ɪn a nɛɛ ban sɔɔ ba tara a nɛɛ ɛ.

^{XV} Ba wiil ɪka a lɛ a nɛɛ na bɔɔɔ sɛb 'yōɔ be a ba nyǎa pɔ, ka a ba tɪɛr mɪ di dǎasɛ ma gōnō ba bu 'yerɛ pɔɔɔ ba.

^{XVI} A anyǎna na ɪ naa a daar 'lōnō a Nāaḡmɪn na tu a Yesu Kɪrɪsɪtɔ 'yōɔ na wɔ tɔɔr nɪɛ jaa yelsɔɔlsɪ nɪtǎa lɛ ɪn 'yerɛ a n 'yer nōɔ.

XVII Põpãanyã a fõo, ala ı fo boolo na a fo mæe Juu nıre, na fo dıel a Mosesı nee na fo jıre le fõo nı a Nãanmın na tara nebo'yen,

XVIII ala ı fo booo naa a wo bofo na fo booo a 'lo na gar a jaa bojũu a nee le wiil fo,

XIX ala ı fo chen nyãa ıka jõtotoo le fo ı, na fo ı chãa chaara a bala na be a libe po,

XX na fo wile a jolo, na fo wile a bibiir, bojũu a Mosesı nee po le fo nye a boofu nı a yelmæe.

XXI Fõo nyã na wile a fo taaba, faa wiil a fo mæe e? Fõo nyã na ma 'yere ıka jufo ba ı e, fo ma ju naa o?

XXII Fõo na ma 'yere ıka nıbe ba ta sene e, fo ma sen bu? Fõo nyã na kpere a tıbe ti fo ma juro naa a tıbe der bonst bu?

XXIII Fõo nyã na jıre nı a Mosesı nee nyã, fo ma 'yõon Nãanmın vã fon sõonõ a nee o?

XXIV Nıtãa le an seb a Nãanmın gãn po, "A yı jũu le a bala na ba ı a Juu nıbe e, sõonõ a n yuor." (*Isaiya 52:5*)

XXV Yoor ηmaafu tara na tõnõ ala ı fo turo naa le a nee na 'yer, tıche ala ı fõo baa turo a nee e, fon kaara fıka faa ηmaa yoor e.

XXVI Ala ı a bala na ba ηmaa a yoor e, turo na le a nee na bin, ba kõ kaara fıka yonmarba le ba ı e?

XXVII Nıre 'lo na ba ηmaa a yoor a ãgãn po e, tıche na wo turo a nee jaa ne ne na 'yõo yın 'yer, a yın bala gba na tara a nebinsı gãn na fo ηmaa a yoor ti faa turo a nebinsı e.

XXVIII Nıre na ı a Juu nıre ba ı a ãgãn nyã yele tee le e, bu a yoor ηmaafu na ı a ãgãn yele e.

XXIX Kai, wɔ ɪn a Juu nɪrɛ na be a pɔɔm, ka a wɔ yɔɔr ŋmaafɔ ɪ a Nāaŋmɪn Sɪrɛ na ŋmaa a wɔ nyāa yɔɔr a ba yi a nɛbinsɪ gān pɔ ɛ. A nɪrɛ nyāna pɛɛfɔ ba yire nɪbɛ sɛ ɛ, tɪchɛ a yin Nāaŋmɪn sɛ.

III

I Bo tɔ̃nɔ̃ lɛ a Juu nɪrɛ tara, bu bo tɔ̃nɔ̃ lɛ be be a yɔɔr ŋmaafɔ pɔ?

II Sɔr jaa pɔ, ala na de nie lɛ ɪka bala lɛ Nāaŋmɪn de nie kɔ a wɔ 'yerbie.

III Bo lɛ na ɪ ala ɪ bamɪne ba tara sɔɔfɔ ɛ? A ba ba sɔɔfɔ na tɔ̃ɔn sɔ̃ɔ a Nāaŋmɪn yelmāɛ bar bu?

IV Kai, sɔr ba be be ɛ! Vɛ a Nāaŋmɪn ɪ yelmāɛ sɔɔ, tɪchɛ ka a nɪrɛ jaa ɪ jir ŋmara. Nɪtāa lɛ an seb a Nāaŋmɪn gān pɔ, “Lɛ lɛ na wiil ɪka fɔ tor naa a fɔ 'yerbie pɔ, na fɔ tɔ̃ɔ a 'yer tɔɔrfɔ jie.”
(*Yiel Gān 51:4*)

V Tɪchɛ ala ɪ a sɪ ba torfɔ vɛn ka Nāaŋmɪn torfɔ gā chāa pɔ, sɪ lɛ 'yer bo? Sɪ 'yer ɪka Nāaŋmɪn ba tor ɛ, wɔn vɛ ka a wɔ sutuo dire sɪ ɔ? Nɪsaal nɛchɪrɛ lɛ a nyāna.

VI Sɪrɛ jaa ba lɛ ɛ. Ala ɪ lɛ lɛ, ŋmɪnɛ lɛ a Nāaŋmɪn na ɪ tɔɔr a wer nɪbɛ 'yer?

VII Nɪrɛ āsɔɔ na chɪrɛ na, “Ka ala ɪ a n ba torfɔ wiil naa ɪka a Nāaŋmɪn ɪn yelmāɛ sɔɔ ka a wɔ tɪr pɔɔ 'yɔ̃ɔ, bāa 'yɔ̃ɔ lɛ a Nāaŋmɪn na lɛ 'yɔ̃ɔ ma 'yer ɪka yelbe-ɪrɛ lɛ n ɪ?”

VIII Bo lɛ so ka sɪ kɔ̃ 'yer nɪtāa lɛ a yosɔ̃ɔnbɔ na 'yer ka a bamɪne mɪ 'yerɛ ɪka sɪ 'yer ɪka, “Yɪ ɪ a sɪ maala dɛɛr tɪ ka a lɪrɛ vɪla?” A ba sɔ̃ɔfɔ sɛɛn ba naa.

IX Bãa le sun pãa de baar? Sun le sa ba bu? Kai, sor ba be be ε. Si den nie 'yer ɪka a Juu nibe ni a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, ba jaa nyentaa na ba be a yelbier pɔ.

X Nɪtãa le ban seb a ba yele 'yõo a Nãanmɪn gãn pɔ, "Nɪtoraa jaa ba be be ε, nɪbõ'yen gba ba be be ε.

XI Nɪbõ'yen jaa ba be be bõonõ 'yer par ε, nɪbõ'yen jaa ba yɔɔɔɔ bɔɔɔɔ Nãanmɪn ε.

XII Ba jaa lieb puor, ka ba jaa lieb ɪ nɪsõonɪ. ɪsɔɔ jaa ba maala vɪla ε, nɪbõ'yen gba ba be be ε." *(Yiel Gãn 14:1-3)*

XIII "A ba kɔkɔbɔɔɔɔ yuon fɪka yar, ka a ba jãlbie bõo belfɔ." *(Yiel Gãn 5:9)* "Dõpãn loo jɛlaa a ba negãma." *(Yiel Gãn 140:3)*

XIV "Pɔ'yõɔfɔ ni 'yer bitor le ma yire a ba nɛɛɛ pɔ." *(Yiel Gãn 10:7)*

XV "A ba gbɛɛ ma pɔɔɔɔ naa jãɪ kpaarfɔ 'yõo.

XVI Sor jaa ban de, sõɔfɔ ni dɔɔye le ma ɪ a jãne.

XVII Baa bõo nyã'maar sor ε." *(Isaiya 59:7, 8)*

XVIII "A ba nɪbie ba joro Nãanmɪn dãbãe ε." *(Yiel Gãn 36:1)*

XIX Põpãanyã, si bõon naa ɪka le jaa a Mosesɪ nɛɛ na 'yer, wɔ 'yer kɔ a bala na be a nɛɛ pɔ ɪka, a kpal nɪre jaa nɛɛ, ka a wer nibe ba jaa wa man a ba nɛɛ 'yer kɔ a Nãanmɪn.

XX A le jũu, nɪre jaa kõ ɪ nɪtor a Nãanmɪn niem won turo a nɛɛ jũu ε, an ɪ a tun a nɛɛ nyã pɔ, ka si bõo bier.

XXI Tɪche põpãanyã, a chaar naa ɪka a torfɔ na yi a Nãanmɪn sã, ba yi a Mosesɪ nɛɛ pɔ ε, ala le a nɛɛ ni a Nãanmɪn 'ye'yerbe di dãasɛ.

XXII A torfo nyã na yi a Nãanmın sê, ın a soofu na tu a Yesu Kırısto 'yõo, kũ a bala jaa na soo de. Tee taa jaa ba be be ε.

XXIII Bojũu nıre jaa maal deer na baa ta a Nãanmın tur ε.

XXIV A Nãanmın wãefu jũu, wõ vẽn ka sı tor na wõ 'yerfaa sı pɔɔo tu a faafu 'lo na yi a Yesu Kırısto sê.

XXV Nãanmın de won a wõ ı a boorlo bon, a won de a wõ jãı pɛen nıre jaa tu a soofu jũu. Nãanmın maal a anyã na wõ wiil a wõ torfo, bojũu a wõ kãnyir vẽn naa ka wõ bar a ba yeldebe ala ban dõo maal gefu.

XXVI Wõ maal naa le na wiil a wõ torfo a põpãanyã, na wõ ma vẽn ka nıre jaa na soo de a Yesu yele, tor.

XXVII Nyıne le a yoboyele le be? A ba pɔo be ε. Yelbuor jũu? A Mosesı neε ban turo jũu bu? Kai, soofu jũu le.

XXVIII Ala le so ka sın chene soo ıka nıre yele ma tor naa won tara soofu a ba ı won turo a nebinãa jũu ε.

XXIX Nãanmın ın a Juu nıbe tee Nãanmın bu? Waa ı a bala na ba ı a Juu nıbe mı Nãanmın ε? Jo, wõ ın a bala na ba ı a Juu nıbe mı tɔo.

XXX An ı a Nãanmın bõ'yen tee le be be, 'lo le na vẽn ka a yonmarba yele tor soofu jũu, na wõ mı vẽn ka a bala na ba nmaa a yɔo ε, yele mı tor a soofu jũu.

XXXI Sı pãa den a soofu nyã sõon a nebinãa bar bu? Kai, sor ba be be ε. Sın le pãa bõo turo wõ.

IV

I N̄mune le sin p̄aa 'yer a si s̄aakp̄a Abraham 'yer, a yele nȳana p̄o?

II Ala i sure jaa Abraham yele d̄oo tor a w̄o t̄om̄o j̄uu, won taa tara na yele k̄oo b̄ooɔɔ ni yuor, tiche a k̄o naa i a N̄aan̄m̄in niem le ε.

III Bo le a N̄aan̄m̄in ḡan 'yer? W̄o 'yer ika, “Abraham soon de N̄aan̄m̄in ka a le v̄e ka w̄o i n̄itor.” *(A Pielfo Ḡan 15:6)*

IV P̄op̄anȳa n̄ire wa t̄ot̄om̄o, a w̄o s̄ayar ba i kufu ε, tiche a w̄o t̄om̄o s̄ayar le.

V Ala le so n̄ire 'lo an ba i t̄om̄o le ε, tiche won soo a N̄aan̄m̄in 'lo na ma v̄e ka a putud̄eme yele tor, a w̄o soofu le ma v̄e ka w̄o i a n̄itor.

VI A N̄aa David mi d̄oo 'yer a 'yer bir nȳana ni w̄o ju, na w̄o 'yer ika, b̄oos̄on soo le a 'lo a N̄aan̄m̄in na v̄e a w̄o i n̄itor ka t̄om̄o ba p̄oo ε.

VII “B̄oos̄on d̄eme le a N̄aan̄m̄in na v̄e a ba b̄orfosi ku ba, ka a ba yelbebe ala p̄oo.

VIII B̄oos̄on le a 'lo a si Soro na ba le soɔɔ a w̄o yelbier d̄oolo w̄o ε.” *(Yiel Ḡan 32:1, 2)*

IX A b̄oos̄on nȳana in a yon̄marba tee bon bi, a mi in a bala na ba ηmaa a yuor ε, bon? Si 'yer ika Abraham soofu v̄en ka w̄o i n̄itor.

X N̄mune le anȳana d̄oo i ku w̄o? Won ηmaa a yuor baar le bi won ba ηmaa sere le? A ba i won ηmaa baar ε, tiche won d̄oo ba ηmaa sere le.

XI N̄aan̄m̄in wa b̄ier man w̄o a yuor ηmaafu yele, ka a i j̄ane ika a w̄o yele tor naa a w̄o soofu j̄uu won d̄oo ba ηmaa a yuor sere ε. Le le w̄o p̄aa i a bala jaa na soo de s̄aa, tiche na baa ηmaa a ba yoi ε, ka a N̄aan̄m̄in v̄e a ba i n̄itorsi.

XII Wɔ mɪ ɪ naa bala jaa na ŋma a yɔɪ sãa. A ba ɪ yɔɔr ŋmaafɔ tɛɛ 'yɔɔ lɛ ɛ, tɪche ban tara a soɔfɔ na ba turo nɪ a lɛ a sɪ sãa Abraham na dɔɔ turo tɪ wa ŋmaa a yɔɔr.

XIII A ba ɪ a nebinãa jũu lɛ a Nãaŋmɪn dɔɔ tɪr a nɛɛ kɔ a Abraham nɪ a wɔ yɔn ɪka bala lɛ na so a wer ɛ, tɪche wɔn ɪ nitor a wɔ soɔfɔ jũu lɛ.

XIV Ala ɪ a bala na turo a nebinãa lɛ so a wer ɛ, soɔfɔ ba lɛ tara tɔnɔ ɛ, ka Nãaŋmɪn nɛɛ wɔn tɪr mɪ ɪ pɔɔɔ.

XV Bojũu a nebinãa waara nɪ naa Nãaŋmɪn suur. A jie 'lɔ mɪ a nebinãa na ba be ɛ, a nɛɛ bɔrfɔsɪ mɪ ba be be ɛ.

XVI A lɛ jũu, a netɪraa wa naa a soɔfɔ jũu, ka a Nãaŋmɪn wãɛfɔ na sɔɔ a Abraham yɔn ba jaa, a ba ɪ a bala na turo a nɛɛ tɛɛ ɛ, tɪche a bala na tara a Abraham soɔfɔ, 'lɔ lɛ ɪ a sɪ jaa sãa.

XVII Nɪtãa an seb a Nãaŋmɪn gãn pɔ, “N maal fɔ naa a fɔ ɪ a paal yɔɔ sãa.” (*A Pielfɔ Gãn 17:5*) 'Lɔ lɛ ɪ a sɪ sãa a Nãaŋmɪn sɛ, a 'lɔ wɔn sɔɔ de, a Nãaŋmɪn nyã na ma vɛ ka kũn ɪ vɔɛ, na wɔ ma boɔl bonɪ ala na ba dɔɔ be be ɛ, ka a be be.

XVIII Tɪertɔfɔ jie ba lɛ be be ɛ, tɪ Abraham tara tɪertɔ jie, na wɔ sɔɔ de ka a lɛ vɛ ka wɔ ɪ a paal yɔɔ sãa, nɪtãa lɛ a Nãaŋmɪn na dɔɔ 'yer kɔ wɔ, “Lɛ lɛ a fɔ yɔn na wa be.” (*A Pielfɔ Gãn 15:5*)

XIX Waa bal a wɔ soɔfɔ pɔ ɛ, wɔ mãɛ nyen bɔɔn a wɔ ãgãn na kor jɔɔl, bojũu yuom kobaa lɛ wɔ nyɛ ka a Saara mɪ ab.

XX Tɪche Abraham ba tara baal a wɔ soɔfɔ pɔ, nɪ lɛ a Nãaŋmɪn na tɪr a wɔ nɛɛ ɛ, tɪche wɔ nyen kpɛɔ a wɔ soɔfɔ pɔ, na wɔ de tɪr kɔ a Nãaŋmɪn.

XXI Wɔ sɔɔn de nuur ayi ɪka Nãanɲmɪn tara na kpẽɔ na maal a le wɔn tɪr a wɔ nɛɛ.

XXII A anyãna le so ka a Nãanɲmɪn, ṽɛ a wɔ ɪ nɪtor.

XXIII A 'yerbir na 'yer ɪka, Nãanɲmɪn ṽɛn a wɔ ɪ nɪtor, a ba seɓ a 'lo tɛɛ 'yɔɔ ɛ,

XXIV tɪche a mɪ ɪn a sɪ bon, Nãanɲmɪn mɪ na ṽɛn a sɪ yele ka a tor, sɪn bala jaa na sɔɔ ɪka, 'lo le sãɪ a Yesu na ɪ a sɪ Soro a kũu pɔ.

XXV A sɪ yelbebe jũu le ba d̃ɔɔ kɔn wɔ, tɪche ka a Nãanɲmɪn sãɪ wɔ a kũu pɔ a wɔ ɪ vor, na wɔ ṽɛ ka sɪ tor.

V

I Wɔn ben ṽɛ a sɪ tor a sɪ sɔɔfɔ jũu, sɪ tara na nyã'maar Nãanɲmɪn s̃ɛ tu a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

II A wɔ 'yɔɔ le sɪ tu nye sɔr a sɪ sɔɔfɔ jũu kpe a Nãanɲmɪn wãɛfɔ nyã pɔ sɪn ben ara a p̃ɔp̃ãnyã, na sɪ chɪle a Nãanɲmɪn tɪr tɪertɔ nyã jũu.

III A ba ɪ le tɛɛ ɛ, tɪche sɪ mɪ chɪle na a sɪ dɔɔye pɔ, bojũu sɪ b̃ɔɔn naa ɪka a dɔɔye le na waan kãnyir,

IV ka a kãnyir wiil a le fon be, ka a le fon be mɪ waan tɪertɔfɔ jie.

V Ka a tɪertɔfɔ jie k̃ɔ 'yɔɔ sɪ ṽã ɛ, bojũu Nãanɲmɪn kpaar naa a wɔ ñɔfɔ 'yɔɔ a sɪ nyãn pɔ, tu a wɔ Sɪɛ 'lo wɔn de kɔ sɪ.

VI Yaa nyɛ, a s̃ɔɔ 'lo na seɛ le, sɪn sɔɔ chɛnɛ ba tara kpẽɔ ɛ, tɪ Kɪrɪsɪto kpɪn kɔ a bala na ba puoro ɛ.

VII An kpẽme naa ɪka nɪre na sɔɔn kpi kɔ nɪre yeɛ na tor, amɪne nɪre ʼãsuɔ na tɔɔn sɔɔ kpi kɔ nɪre na ɪ nɪsɔ.

VIII Tɪche Nāaŋmɪn wiil a wɔ mǎe nɔfo a nɪtɔ kɔ sɪ, a sɔɔ 'lɔ sɪn cheɛ ɪ yelbe-ɪrbe, Kɪrɪsɪto kpɪn kɔ sɪ.

IX An ben ɪka pɔpǎanyǎ wɔ ben vɛ a sɪ tor a wɔ jǎi jũu, ŋmɪne le an pǎa kaara wɔn faa sɪ yɪn a Nāaŋmɪn suur pɔ.

X Bojũu ala ɪ a le sɪn dɔɔ ɪ a Nāaŋmɪn dɔdɛme, ka a wɔ Bie kũu wa 'maal wɔ kɔ sɪ, a le wɔn ben 'maal sɪ, wɔn faa sɪ naa tu a wɔ nyevɔr pɔ.

XI A ba ɪ anyǎ tɛɛ le ε, tɪche sɪ chɪle naa a Nāaŋmɪn 'yɔɔ tu a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, tu a 'lɔ 'yɔɔ sɪn ben nyɛ a 'maalfɔ a pɔpǎanyǎ.

XII Nɪtɔ jũu le a yelbier kpe a wer pɔ tu nɪbɔ'yen 'yɔɔ, ka a kũu mɪ tu a yelbier 'yɔɔ mɪ wa, sɔr nyǎ le a kũu mɪ tu pɔɔ nɪre jaa, bojũu ba jaa maal yelbier.

XIII Sɛɛ tɪche ka a Mosesɪ wa bin a nɛɛ, yelbier den nie be ka a wer pɔ, tɪche le a nebinǎa na ba dɔɔ be be ε, ba maa de yelbier maal bon ε.

XIV Tɪche kũu dɪn nǎa yɪ a Adama sɔɔ tɪ tǎn a Mosesɪ sɔɔ, na wɔ gba mɪ tɔɔ a bala na ba maal a yelbier sɔɔ a nɛɛ a Adama kaar ε, Adama le dɔɔ ɪ a 'lɔ na wa wa gǎagiel.

XV Tɪche a kɔfo ba kaara a bɔrfɔ kaar ε, bojũu ala ɪ nɪyɔɔ kpi naa nɪbɔ'yen bɔrfɔ jũu, Nāaŋmɪn wǎɛfɔ nɪ a wɔ kɔfo ala na wa tu a nɪbɔ'yen Yesu Kɪrɪsɪto wǎɛfɔ jũu, na jaar kɔ nɪyɔɔ gar a le.

XVI A Nāaŋmɪn kɔfo gba ba nyetǎan a nɪbɔ'yen yelbier 'lɔ ε. 'Yer tɔɔrfɔ tun a yelbe bɔ'yen 'lɔ na

wɔ waan sɔɔfɔ, tɪche a kɔfɔ mɪ tun a bɔrfɔsɪ yɔɔ pɔ, naa waan torfɔ.

XVII Bojũu ala ɪ a nɪbõ'yen bɔrfɔ jũu kũu din nãa tu a nɪbõ'yen 'lo 'yɔɔ, ŋmɪne le a bala na nye a Nãanmɪn wãefɔ nɪ a kɔfɔ 'lo na ɪ a torfɔ, na din nãa a ba nyevɔr pɔ tu a nɪbõ'yen Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

XVIII An ɪ nɪbõ'yen bɔrfɔ jũu le waan sɔɔfɔ wa 'yɔɔ a nɪbe ba jaa, le le so nɪbõ'yen mɪ na maal ka a tor, mɪ le vẽ ka a nɪbe ba jaa tor na ba nye nyevɔr.

XIX Nɪtãa le a bawõno bõ'yen na vẽ ka a nɪyɔɔ ɪ yelbe-ɪrbe, le mɪ le a tu nɪbõ'yen na tu Nãanmɪn nee mɪ vẽ, ka a nɪyɔɔ mɪ ɪ nɪtorsɪ.

XX A nee pɔɔn 'yɔɔ, ka a bɔrfɔsɪ mɪ waa. Tɪche jie 'lo a yelbier na pɔɔ 'yɔɔ, Nãanmɪn wãefɔ ma pɔɔn 'yɔɔ gar a le.

XXI Nɪtãa le a yelbier na di nãa a kũu pɔ, le mɪ le a Nãanmɪn wãefɔ na di a nãa tu a yeltorsɪ pɔ, na wɔ waan nyevɔr na ba tara baarfɔ ε, tu a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VI

I Sɪ pãa 'yer ɪka bo? Sɪ chene ɪre a yelbier tɪche ka a Nãanmɪn wãefɔ pɔɔɔ 'yɔɔnɔ?

II Kai, sɔr ba be be ε! Sɪ kpin kɔ yelbier, ŋmɪne le a ɪ a sɪn le chene be a pɔ?

III Bu yaa bõɔ ɪka a sɪn bala jaa na so a Nãanmɪn kõɔ, wɔ pɔl sɪ 'yɔɔ a Yesu Kɪrɪsɪto pɔ, a sɪ lɔɔ kpin wɔ nɪ a wɔ kũu pɔ ε?

IV A le jũu, ba ũu sɪ naa a kõɔ pɔ, a kũu kaar, ka a le a Kɪrɪsɪto na dõɔ ir a kũu pɔ, tu a Sãa tur pɔ, ka sɪ mɪ na be be tara nyevɔr paalaa.

V Ala ɪ sɪn nɪ 'lɔ 'mantaa a wɔ kũu pɔ, sɪn nɪ 'lɔ na 'mantaa ir a kũu pɔ.

VI Sɪ bɔɔn naa ɪka a sɪ āgān koraa pɔɔ naa a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, a ba kpan wɔ a be a daa ju, ka a yelbier āgān ba lɛ tara kpɛɔ a sɪ 'yɔɔ, saa lɛ ɪ a yelbier gbāgbaar ɛ.

VII Bojũu nɪrɛ 'lɔ jaa na kpi, wɔ yin yelbier pɔ.

VIII Ala ɪ sɪn nɪ Kɪrɪsɪto lɛ 'mataa kpi, sɪ sɔɔ naa ɪka sɪn nɪ 'lɔ lɛ na 'mataa be be tara a nyevɔr.

IX Bojũu sɪ bɔɔn naa ɪka a Kɪrɪsɪto na ir a kũu pɔ, wɔ kɔ lɛ kpi go ɛ, kũu ba lɛ tɔɔ wɔ ɛ.

X A kũu wɔn kpi, wɔ kpin kɔ yelbier gbɛbɔ'yen kɔ nɪrɛ jaa, tɪchɛ a wɔ nyevɔr pɔ wɔn be, wɔ ben be kɔ Nāanmɪn.

XI A lɛ nɛ nɪ wɔ ju mɪ lɛ ɪka, yɪ kaa a yɪ mǎɛ ɪka, yɪ kpin kɔ yelbier, tɪ be be kɔ Nāanmɪn, Yesu Kɪrɪsɪto jũu.

XII A lɛ jũu, yɪ ta sɔɔ ka yelbier lɛ di nāa a yɪ āgān nyān na kpi ka yɪ turo a wɔ dɛɛr bɔfɔ ɛ.

XIII Yɪ taa ɪrɛ wa diere a yɪ āgān jie āsɔɔ jaa kɔɔ yelbier maalfɔ ɛ, ka a ɪ putuyele tɔtɔbomo ɛ. Tɪchɛ yɪ sɔɔ de a yɪ mǎɛ kɔ a Nāanmɪn, nɪtāa nɪbɛ na yɪ kũu pɔ tara nyevɔr, na yɪ sɔɔ de a yɪ āgān jiir kɔ wɔ, ka a ɪ yeltorsɪ tɔtɔbomo.

XIV Bojũu, yelbier ba lɛ ɪ a yɪ nɪkpɛɛ ɛ, bojũu yaa chɛnɛ be a Mosesɪ nɛbināa pɪlem ɛ, tɪchɛ yɪ ben a Nāanmɪn wǎɛfɔ pɪlem.

XV Ka bo go? Sɪ chɛnɛ ɪrɛ a yelbier bojũu sɪn ba lɛ chɛnɛ be a nɛɛ pɪlem ɔ, tɪ be a wǎɛfɔ pɪlem bɪ? Kai, sɔr ba be be ɛ!

XVI Yaa bɔɔ ɪka ala ɪ fɔ wa den fɔ mǎɛ kɔ nɪrɛ na fɔ turo a wɔ nɛɛ gbāgbaa kaar, fɔ ɪn gbāgbaa kɔ a nɪrɛ 'lɔ nɛɛ fɔn turo, ka yelbier gbāgbaa lɛ

fo ɪ a 'lo na chiine a kũu pɔ, bu a Nãanmɪn nɛɛ tufɔ 'lo mɪ na chiine nɪ fo a yeltorsɪ jie.

XVII Tɪche n puor Nãanmɪn yãan, yɪn dɔɔ gba ɪ a yelbier gbãgbaar, tɪ yɪ wa soɔn naa a yɪ nyãa wɔ jaa na yɪ de a yɪ mãɛ 'yɔɔ a wiilfo nyã pɔ.

XVIII Nãanmɪn faa yɪn yɪn a yelbier pɔ a yɪ so yɪ mãɛ, na yɪ lɛɛb yeltorsɪ gbãgbaar.

XIX Nɪsaal 'yer lɛ n de man a yɪ ãgãma yɪn ba tɔɔnɔ nyɔɔɔ jũu. Nɪtãa lɛ yɪn dɔɔ ma de a yɪ ãgãn jiir ka a ɪ gbãgbaar kɔ a ala na ba vɛl ɛ, naa ma puɔɔɔ putuyele 'yɔɔnɔ, pɔpãanyã 'lo, yɪ de a yɪ mãɛ ka a ɪ yeltorsɪ nɪ cheche ɪfo gbãgbaar.

XX Yɪn dɔɔ ɪ a yelbier gbãgbaar, a yeltorsɪ ba so yɪ ɛ.

XXI Tɔnɔ buor lɛ yɪ nye yɪn a sɔɔ 'lo a yelsɪ ala na ben ɪ vã a pɔpãanyã? A bomo ala baarfɔ daar ɪn kũu.

XXII Tɪche pɔpãanyã, Nãanmɪn na ben faa yɪ yɪn a yelbier pɔ a yɪ ɪ a wɔ gbãgbaar, a tɔnɔ yɪn nye ɪn cheche ɪfo ka a baaraa ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

XXIII Bojũu yelbier sãyar ɪn kũu, tɪche ka a Nãanmɪn kɔfɔ ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ, tu a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VII

I Yaa be bɔɔ ɛ, yeɛɛ, n 'yerɛ na korɔ a bala na bɔɔ a nɛbinãa ɪka a nɛbinãa ma tɔɔn nɪɛ na cheɛ nɪ nɪbir ɛ?

II De man pɔɔ na kul sɪɛ, a nɛɛ lũ won mar a sɪɛ ka wɔ chire dayuo na gãn wɔ, a sɪɛ na

chene ba kpi ε, tiche a sure wa kpi, a kul taa neε 'lo ba le lū wō go ε.

III 'Lo wa ti ir dayuo a sure na chene voro, ban 'yer naa ɪka wō sōo naa. Tiche ala ɪ a sure kpi naa, a neε ba le lū wō go ε, ala ɪ wō gba na kul dayuo, waa sōo ε.

IV Le le, n yeer yi mi kpin ko a nebināa tu a Kiriisto āgān po, ka yin be be ko niyuo, a 'lo na ir a kūu po ka sin tōo wō wōmō ko Nāanmin.

V Bojūu a sōo 'lo a yelbier āgān na so si, ka a yelbier volaa ma de a nebināa tōnō ni tōmō a si āgān po a si wōnō kūu wōmō.

VI Tiche pōpāanyā, si kpin ko a 'lo na dōo lū si, si son si māe yi a nebināa 'lo po, na si pāa tōnō a sōpaalaa nyā po na ɪ a Nāanmin siε na ba ɪ a sokoraa ban seb 'yōo a gān po ε.

VII Bo le sin le 'yer go? A nebināa un yeldeer bi? Kai, sor ba be be ε! Waa ɪ yeldeer ε. Sure jaa n kō naa bōo yelbier ε, ala ɪ a nebināa ba be be ε. Bojūu n kō naa bōo jɪelfo ε, ala ɪ a nebināa ba ta 'yer ɪka, "Taa jɪele nire bon ε." (A Yifo Gān 20:17)

VIII Tiche a yelbier far kpe na wō nye sor a nebināa sē vē ka n wō jɪelfo jaa boroo volaa. A nebināa baa be be ε, yelbier un bōkūu.

IX In dōo be be ba bōo a nebināa ε, tiche a nebināa na wa wa, yelbier faan a nyevor, ka a kūu ko ma.

X Be le n nye ɪka a nebināa 'lo naa waan nyevor, kūu le wō bar ti waan.

XI Bojūu a yelbier nyen sor a nebināa na ko wō, a wō far kpe na wō bel ma, ka a tu a nebināa nyā po, ka a kūu ko ma.

XII A le jūu, a nebināa un cheche, ka a nebināa 'yer mi ɪ cheche, naa tor ɪ vɪla.

XIII Bon 'lo na ɪ bõvɪla pāa lieb kūu wa kɔ ma? A ba ɪ le le ε. Tiche n bõon naa ɪka a un yelbier, na a lieb kūu kɔ ma tu a bon 'lo na ɪ vɪla pɔ. A tu naa 'yer bināa pɔ, ka bier na ɪ yelbier sɪre jaa.

XIV Sin bõon naa ɪka a nebināa un Nāanmɪn Sɪe bon le, tiche ka a maa ɪ āgān yelbier na da ka n ɪ a wɔ gbāgbaa.

XV N maa bõo a le un maala ε, bojūu a ala un bɔɔɔ ɪka n maal n maa maal ε, tiche a ala un 'laar le n ma maala.

XVI Ala ɪ n ma maala naa ala un ba bɔɔɔ ɪka n maala ε, n sɔɔ naa ɪka a nebināa un vɪla.

XVII An ben be a le, a ba ɪ maa māε le bõon tɪ ure ε, tiche a yelbier 'lõnõ na be a n pɔ le ure.

XVIII N bõon naa ɪka yelvɪla jaa ba be a n 'yõo ε, a maa yelbier āgān tεε le. Bojūu n ma bɔɔɔ naa ɪka n maal vɪla tɪ naa maa tõo maal ε.

XIX Bojūu a ala un maala ba ɪ a vɪla ala un bɔɔɔ a maalfɔ ε. Kai, a bier ala un ba bɔɔɔ a maalfɔ le, ala le n ma maala.

XX Põpāanyā, ala ɪ n maala naa a ala un ba bɔɔɔ ɪka n maal ε, a ba le ɪ maa le le maala go ε, tiche a yelbier 'lõnõ na be a n 'yõo le maala.

XXI Le le, n nyen a le a nebināa na tõnõ, maa wa bɔɔɔ ɪka n maal vɪla, a yelbier le ma tɔo gbɔr ma jaa yẽ yẽ.

XXII N bɔɔɔ naa Nāanmɪn nebināa nɪ a n pɔɔ wɔ jaa,

XXIII tiche n nyε naa a nebināa āsɔɔ na tõnõ nɪ a n āgān jiir amune. Wɔ jεεε nɪ naa a n tɪer na

wɔ maal ma ka n ɪ a yelbier nɪpɔɔraa a n āgān jiiɾ pɔ.

XXIV Nɪjarma lɛ n pāa ɪ! An lɛ na faa ma yin a yelbier āgān nyā na chiine ma a kūu jie?

XXV Nāaŋmɪn son puorfɔ tu a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ! A maa māɛ a n tɪɛɾ pɔ, n ɪn a Nāaŋmɪn nɛɛ gbāgbaa, tɪɛɛ a n yelbier āgān mɪ ɪ gbāgbaa kɔ a yelbier nɛɛ.

VIII

I A lɛ jūu pōpāanyā, yele ba pɔɔɔ a bala na be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ ɛ.

II A tun a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ jūu, a nɛɛ 'lɔ na ɪ a Nāaŋmɪn Sɪɛ nyevɔɾ faa man yin a nɛɛ 'lɔ na ɪ yelbier nɪ kūu pɔ.

III Bojūu a bon 'lɔ a Mosesɪ nɛɛ na ba dɔɔ tara kpɛɔ na maal ɛ, a sɪ yelbier āgān na bal bar, Nāaŋmɪn maal naa na wɔ tɔ a wɔ māɛ Bie a wɔ nyetāan a sɪn na maala a yelbier kaar a wɔ wa ɪ a yelbier bɔɔrlo bon. Lɛ lɛ wɔ sɔɔ yelbier a nɪsaal pɔ bar,

IV ka a lɛ a Mosesɪ nebināa na bɔɔɔ ka a sɛɛ a sɪ 'yɔɔ, a sɪ kɔ lɛ turo a lɛ a yelbier āgān na bɔɔɔ ɛ, tɪ turo a lɛ a Nāaŋmɪn Sɪɛ na bɔɔɔ.

V A bala na turo a ba yelbier āgān, ba den a ba tɪɛɾ 'yɔɔ a ala na ɪ a āgān vɔlaa pɔ, tɪɛɛ a bala mɪ na turo a lɛ a Nāaŋmɪn Sɪɛ na bɔɔɔ, mɪ den a ba tɪɛɾ 'yɔɔ a ala a Nāaŋmɪn Sɪɛ na bɔɔɔ.

VI Yelbier sɔɔ tɪɛɾ ɪn kūu, tɪɛɛ a tɪɛɾ 'lɔ a Nāaŋmɪn Sɪɛ na so ɪn nyevɔɾ nɪ nyā'maar.

VII A yelbe-ɪɛ tɪɛɾ ma 'laar Nāaŋmɪn, wɔ maa siir wɔ māɛ kɔ a Nāaŋmɪn nɛɛ ɛ, wɔ mɪ kɔ tɔɔ ɪ ɛ.

VIII Bala na turo a le a ba āgān na bɔɔɔ, kō tōɔ pɛl Nāaŋmɪn pɔɔ ε.

IX Yɪn 'lɔ ba le turo a le a yɛlbier āgān na bɔɔɔ ε, tɪche yɪ turo naa a le a Nāaŋmɪn Sɪε na bɔɔɔ, ala ɪ a Nāaŋmɪn Sɪε ben a yɪ 'yōɔ. Ala ɪ āsɔɔ jaa ba wa tara a Kɪrɪsɪto Sɪε ε, waa ɪ a Kɪrɪsɪto tɔɔɔ ε.

X Tɪche ala ɪ Kɪrɪsɪto ben a yɪ 'yōɔ, a yɪ āgān kpi naa a yɛlbier jūu, tɪche ka a yɪ sɪr tara nyevɔr a yeltorsɪ jūu.

XI Ala ɪ a Nāaŋmɪn Sɪε 'lɔ na sāɪ a Yesu a kūu pɔ, ben a yɪ 'yōɔ, 'lɔ na sāɪ a Kɪrɪsɪto a kūu pɔ, na kɔn a yɪ āgān kūn nyevɔr tu a wɔ Sɪε pɔ, a 'lɔ na be a yɪ 'yōɔ.

XII A le jūu n yɛɛr, sɪ dɪn sān, tɪche a ba ɪ a sɪ yɛlbier āgān nyā le ε, a sɪn turo a le won bɔɔɔ ε.

XIII Bojūu ala ɪ yɪ turo naa a le a yɪ yɛlbier āgān na bɔɔɔ, yɪn kpi naa, tɪche ala ɪ yɪ den a Nāaŋmɪn Sɪε kōn a āgān ma maal bidɛɛ bar, yɪ ben a nyevɔr sɔr pɔ.

XIV Bojūu bala jaa a Nāaŋmɪn Sɪε na chiine, bala le ɪ a Nāaŋmɪn bibiir.

XV A ba ɪ a Nāaŋmɪn Sɪε won kɔ yɪ, waa maala yɪ gbāgbaar ka a dābāɛ kɔɔɔ yɪ go ε, tɪche wɔ kɔ yɪn a wɔ Sɪε a yɪ lɛɛb a wɔ bibiir. A Sɪε nyā le sɪ ma de bɔɔɔ wɔ, “N Sāa Nāaŋmɪn.”

XVI A Nāaŋmɪn Sɪε māɛ dɪn dāasɪɛ nɪ a sɪ sɪr ɪka sɪ ɪn Nāaŋmɪn bibiir.

XVII Pōpāanyā, ala ɪ sɪ ɪ naa Nāaŋmɪn bibiir, sɪn le so a bōsōn ala a Nāaŋmɪn na tɪr a wɔ nɛɛ, 'matāan a Kɪrɪsɪto. Ala ɪ sɪrɛ jaa, sɪ lōɔn won dɪ a wɔ dɔɔyɛ, le le sɪ mɪn 'matāan wɔ pō a wɔ tɪr.

XXVIII N man nye a si duna dooye ka waa jā bon ε, in de man a Nāanmūn tur 'lo na wa nyir a si sē.

XXIX A bōmaalsi a jaa nyonyolo naa chule ni a Nāanmūn bibiir won wa vē a ba nyire.

XX Bojūu a bōmaalsi a jaa ben a āgān sal pīlem an ba i a ba māe bofo ε,

XXI ti i a 'lo na maal ba bofo, na wu chene tara ba ni tier sō, ika a Nāanmūn na wa faa ban yin a gbāgbaa 'lo na sōonō kpe a māe sofū 'lo na i a Nāanmūn bibiir tur pō.

XXII Bojūu si bōon naa a bōmaalsi a jaa na hōnō, ka a ɔɔɔ ba fika pōɔ na doɔɔ yi a le daar jaa wa tān a dīna.

XXIII A ba i le tēε le ε, tiche a sūn māe le tara a Nāanmūn Siε kofū bidō, mi ɔɔ a si pōom na si nyonyolo chele ni won wa lieb si a wu bibiir, ni a faafū won wa faan a si āgāma.

XXIV A tierto nyāna jūu le si nyen a faafū. Tiche bon fon nyen nibir, fo maa le tara a wu tier go ε. An le ma tiere bon won tara baar?

XXV Tiche ala i si tiere na bon sūn ba tara sere ε, si ma din kānyir chele.

XXVI A le ni wu ju mi le a Nāanmūn Siε ma sōnō si a si balfū pō. Saa bō a le sūn taa ma sōɔ a Nāanmūn ε, a Nāanmūn Siε māe le ma de hōnfo 'lo sūn kō tōɔ man a 'yerbie ε, na wu ma sōɔɔ kuro si.

XXVII Nire 'lo na ma chel a si nyāa bōon a Nāanmūn Siε tier, bojūu a Nāanmūn Siε nyāna le sōɔɔ a Nāanmūn kuro a wu nibe ni a le won buɔɔ.

XXVIII Si bõon naa ɪka a yelee a jaa pɔ, Nãanmɪn ma tõn ka a ɪ sõ kɔ a bala na nõ wɔ, a bala won tu a wɔ tɪer pɔ bɔɔl.

XXIX Bojũu bala a Nãanmɪn na de nie bõon na wɔ chel ir ka ba lɪeb kaara a wɔ Bie kaar, ka won ɪ a yeer ba jaa pɔ Bidadõ.

XXX A bala won de nie ir, bala le wɔ bɔɔl, a bala won bɔɔl, bala le wɔ vɛ ka a ba yelee tor, a bala mɪ won vɛ ka a ba yelee tor, bala mɪ le wɔ 'yõɔ tɪr.

XXXI Bo le sɪn pãa 'yer nɪ a yelee nyãna? Ala ɪ Nãanmɪn ben a sɪ sɛ, an le na tõɔ jeb sɪ?

XXXII A 'lo na ba mõɔ sɪ a wɔ mãe bie ε, tɪche na wɔ sɔɔ bar sɔr ka ba kɔ wɔ a sɪ jũu, bo le na ŋmaa wɔ sɔr ka wɔ kõ de a wɔ wãefɔ 'matãan a bomo a jaa kɔ sɪ ε?

XXXIII An le na tõɔ 'yer 'yer dɔɔl a bala a Nãanmɪn na ir? Nãanmɪn mãe le maal ba a ba tor.

XXXIV An 'lo le na tõɔ 'yõɔ ba 'yer? Nɪre jaa ba be be ε. A Yesu Kɪrisɪto nyã na kpi, 'lo le a Nãanmɪn mɪ sãɪ ka wɔ ir ɪ vor na wɔ ara Nãanmɪn nũsõɔ jie, 'lo le sɔɔrɔ a Nãanmɪn kɔrɔ sɪ.

XXXV An le na tõɔ tɔɔ sɪ yɪn a Kɪrisɪto nõfɔ nyã pɔ? Wõm, bu wɔwɔr, bu gefɔ, bu kõ, bu sal'mɔɔr, bu dɔɔye, bu ban na kɔ sɪ nɪ sɔɔ?

XXXVI Nɪtãa le an seb a Nãanmɪn gãn pɔ, “A yɪ jũu, sɪ ma tuor kũu bɪbir jaa. Ba ma kaa sɪn fɪka piir ban chiine nɪ kɔkɔε ŋmafɔ jie.” (*Yiel Gãn 44:22*)

XXXVII Kai, a anyãna a jaa pɔ, sɪ ɪ naa tõtõɔnbɔ tu a 'lo na nõ sɪ 'yõɔ.

XXXVIII Bojũu n bõon sire jaa ıka kũu, bu nyevor, bu malakası, bu a sıdebe, bu ka dına le, bu nıdaar, bu ka kpãen dẽme le,

XXXIX ka dofũ le, bu suufũ le, bu bon jaa na be a bõmaalsı pɔ le, ãsɔɔ jaa kõ tõɔ tɔɔ sı yin a nõfũ a Nãanmın na nõ sı a sı Soro Yesu Kırısıto 'yõɔ ɛ.

IX

I Yelmãe le n 'yere a Kırısıto 'yõɔ, n ba ɲmara jırsı ɛ, a n tier mı din dãasıe a Nãanmın sıe pɔ.

II Nıbaal kpe man tı põn bar, ka woor see ma a nyãa.

III An taa nõmõ ma naa ıka n ben pɔ'yõɔfũ pɔ naa ba le pɔɔ a Kırısıto pɔ ɛ, a n yeer Isıral nıbe jũu, bala le ı a n mãe nıbe.

IV A Isıral nıbe bala le a Nãanmın de ka ba ı a wɔ bibiir, na wɔ kɔ ba a wɔ tur nı a netırsı won pɔn ba, na wɔ kɔ ba a nebinãa, nı a le ban na puoro wɔ a wɔ puorfũ yir nı a neer won tir kɔ ba.

V Bala le ı a sãakpãmıne, a ba pɔ le ba bıer a Kırısıto mı na ı a nısaal yi, na wɔ ı a Nãanmın kaara a bomo a jaa, 'lo le ban peere bıbir jaa. A ı a le.

VI A ba ı fıka a Nãanmın 'yer ın faa ɛ, bojũu a ba ı a bala jaa ban dɔɔ a Isıral nıbe pɔ, ba jaa le ı a Isıral nıbe ɛ.

VII A ba ı baa yi a wɔ par pɔ ɛ, ba jaa baa ı Abraham bibiir ɛ, tıche Nãanmın dõɔ tir nee kɔ a Abraham ıka, "Isaakı 'yõɔ le a fɔ yɔn na yi." (*A Pielfɔ Gãn 21:12*)

VIII A ba ı a ãgãn vaar bibiir le ı a Nãanmın bibiir ɛ, tıche a bibiir bala a Nãanmın na tir a

nɛɛ a wɔ dɔɔ, bala ɛ wɔ kaa a ba ɪ Abraham bibiir.

IX Bojũu nũtɔ̃ ɛ a Nãanmɪn dɔɔ tɪr a nɛɛ 'yer, "A daar wa ta, ɪn lɛɛb wa ka a Saara dɔɔ dabile." *(A Pielfɔ Gãn 18:10, 14)*

X A ba ɪ anyã tɛɛ ɛ ɛ, tɪche a Worbeka dɔɔn dabil ayi ka ba sãa ɪ bõ'yen tɛɛ na ɪ a sɪ sãakpã Isaaki.

XI Sere tɪ ka wɔ wa dɔɔ a yɪɛ banyãna, baa mɪ maal yele jaa vɪla bu dɛɛr ɛ, tɪ nũtɔ̃ ɛ a ɪ ɪka a Nãanmɪn bɔfɔ pɔ ɛ wɔ ma tu ir a nɪrɛ.

XII A kɔ̃ ɪ a fɔ tɔ̃mɔ̃ jũu ɛ, tɪche a 'lo na buɔl fɔ. Nãanmɪn 'yer kɔ̃ a Worbeka, "A yekarma na tɔ̃nɔ̃ na kɔ̃rɔ a yɛbile." *(A Yifɔ Gãn 25:23)*

XIII ɛ mɪ ɛ a seb a Nãanmɪn gãn pɔ, "N nɔ̃n Jekɔb tɪche naa 'laar a Esau." *(Malakai 1:2, 3)*

XIV Bo ɛ sɪn pãa ɛ 'yer? Nãanmɪn ɪn nɪfilefile bu? Kai. Sɔr ba be be ɛ!

XV Bojũu wɔ 'yer kɔ̃ a Mosesɪ, "Nɪrɛ 'lo ɪn na kaa nɪbaal ɛ ɪn na kaa nɪbaal, naa maal vɪla kɔ̃ a 'lo ɪn na maal vɪla kɔ̃." *(A Yifɔ Gãn 33:19)*

XVI A ɛ jũu a ba ɪ ɛ nɪrɛ na buɔrɔ ɛ, bu na tɔ̃nɔ̃ ɛ ɛ, tɪche a yɪn Nãanmɪn nɪbaal kaafɔ pɔ.

XVII Bojũu Nãanmɪn dɔɔ 'yer kɔ̃ a Ijipiti nãa Faaro ɪka yaa, "Maa ɛ bin fɔ a yele nyãna jũu, ɪka n wiil a n kpɛɔ a fɔ 'yɔɔ, ka ban buɔl a n yuor a wɛr wɔ jaa." *(A Yifɔ Gãn 9:16)*

XVIII A ɛ jũu, Nãanmɪn ma kãan nɪrɛ 'lo won buɔrɔ nɪbaal, a 'lo wɔ mɪn buɔrɔ, wɔ ma vɛn ka a wɔ nyãa kpɛmɛ.

XIX ɪsɔɔ na sɔɔr ma naa ɪka, "Bo ɛ so ka a Nãanmɪn na de yele dɔɔl sɪ? Bojũu nɪrɛ jaa kɔ̃ tɔ̃ɔ tɔr a ɛ a Nãanmɪn na buɔrɔ ɛ?"

XX Tiche fõo mi ni ana, nusaal na fon 'yer lier Nãanmın? “Laa na tõon suor a 'lo na me wo ıka, 'Bo le fo me ma a nitõ ɔ?” ” *(Isaiya 29:16)*

XXI A lamıere ba tara sor ıka wo de a yoor bõ'yen 'lõnõ men bõodoo tiche men ladiraa e?

XXII Bo le, ala ı Nãanmın le kaa ir ıka wo wiil a wo suur na wo vë a ba bõon a wo kpëo, ti na wo chene tara kãnyir ni a bonstı ala won choor gun a sõo barfo?

XXIII Bo le, ala ı wo maal a nitõ ıka a bonstı ala na ı a wo nıbaal bomo, ka a bõon a wo tur tñnõ, a bala won de nie choor gun a wo tur,

XXIV a sin gba wo mi na buol, na ba ı a Juu nıbe tee e, tiche na wo buol a bala na ba ı a Juu nıbe mi?

XXV Nitãa le a Nãanmın na vë ka a wo 'ye'yere Hosea seb a wo gãn pɔ, “In buol ban a maa nıbe, a bala na ba ı a n nıbe e, naa buol wo a n ni nõ naa, 'lo na ba dõo ı a n ni nõ naa e.” *(Hosea 2:23)*

XXVI Ka wo seb a nitõnõ an ı a jie 'lõnõ won 'yer ıka, “Yaa ı a n nıbe e, bala naa le ban le buol a Nãanmın vor bibiir.” *(Hosea 1:10)*

XXVII Isaiya mi dõo muol a Isıral nıbe na wo 'yer, “Ala ı a Isıral nıbe gba waan fıka man nee bire, a bälãa bala na wa che, le na nye faafɔ.

XXVIII Bojũu a sı Soro na poon naa a wo 'yer toorfɔ na wo nmaa a ju.” *(Isaiya 10:22, 23)*

XXIX Isaiya dõon de nie 'yer, “Ala ba ı a sı Soro na ı a gãdaa jaa gãdaa sɔo le dõo bar a sı par nmaa e, sin taa mi nyool kaara a Sodom ni a Gomora tẽn kaar.” *(Isaiya 1:9)*

XXX Bo le sɪn pãa le 'yer? A bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, na ba dõo turo a yeltorsɪ ε, bala le be tara yaa. A ba yele tor naa ban tara sɔɔfo jũu.

XXXI Tɪche a Isɪral nɪbe na turo a yeltorsɪ ba tara yaa ε,

XXXII Bo le so? Bojũu baa turo nɪ sɔɔfo ε, tɪ turo nɪ tõmõ, na ba bãr a kɔsɪr bãraa.

XXXIII Nɪtãa le na seb a Nãanmɪn gãn pɔ a wɔ 'yer, “Nye, n bin a kɔsɪr be a Jiyon ka nɪbe na bãra nɪ a pie 'lo na vẽ ka ba loro, ka nɪre 'lo jaa na sɔɔ de wɔ, vã kõ kpe wɔ ε.” *(Isaiya 8:14)*

X

I N yeer, le a n nyãa na bɔɔrɔ ka n sɔɔrɔ nɪ Nãanmɪn le ɪka, a Isɪral nɪbe ba nye faafɔ.

II Bojũu ɪn tɔɔn di a ba dãasɪe ɪka ba tara na nɪbijɪe nɪ a Nãanmɪn yelee, tɪche bɔɔfo le ba pɔɔ a ba nɪbijɪe pɔ ε.

III Ban ba bõo a Nãanmɪn yeltorsɪ ε, tɪ na ba bɔɔrɔ ɪka ba bin a ba mãe yeltorsɪ, baa siir ba mãe kɔ a Nãanmɪn yeltorsɪ ε.

IV Kɪrɪsɪto le ɪ a nebinãa tɛefɔ jie, ka nɪre jaa na sɔɔ de wɔ, won vẽn ka a nɪnyɪe yelee tor.

V Nɪtõ le a Mosesɪ man a le a nebinãa na ma vẽn ka nɪre yelee tor, “A nɪre 'lo na maala a le a nebinãa na 'yer, na tara na nyevɔr.” *(Mosesɪ Gãma Na Tu Ata 18:5)*

VI Tɪche a yeltorsɪ ala na yire a sɔɔfo pɔ 'yer naa, “Ta tɪer a fɔ nyãa pɔ sɔɔr ɪka, ‘An le na do a saaju?’ *(Mosesɪ Gãma Na Tu Anũu 30:13)* Ka a le wiil ɪka, tɪ tara a Kɪrɪsɪto suu waan.

VII Bu suor a fu mǎe ɪka, ‘An le na chen a kp̄i t̄ee?’ ” (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 30:13*) Ka a le wiil ɪka, ti ir a Kirisito a kũu pɔ waan.

VIII Tiche bo le a 'yer a Nãanm̄in gãn pɔ? “A 'yer gbɔr fu naa, a ben a fu n̄ee pɔ, naa be a fu nyãa pɔ.” (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 30:14*) Ala le ɪ a soofu 'yer nyã s̄in m̄uɔlɔ.

IX Ala ɪ fu haan a fu n̄ee chiir a fu pɔɔ 'yer ɪka, “A Kirisito le ɪ a Soro,” na fu soɔn a fu nyãa wɔ jaa ɪka, Nãanm̄in ir won a kũu pɔ, fɔn nyen faafu.

X Bojũu a fu nyãa 'lɔ fɔn soɔ den le na v̄e ka a fu ye le tor, ka a fu n̄ee 'lɔ fɔn haan 'yer le na faafu.

XI N̄itãa le an seb a Nãanm̄in gãn pɔ, “N̄ire 'lɔ jaa na soɔ de wɔ, v̄ã k̄ɔ kp̄e wɔ ε.” (*Isaiya 28:16*)

XII Bojũu t̄ee taa ba be a Juu n̄ire ni a 'lɔ na ba ɪ a Juu n̄ire ε. A Soro b̄ɔ'yen 'lɔn̄ɔ le ɪ ba jaa Soro, na wɔ s̄ɔn̄ɔ a bala jaa na buɔlɔ a wɔ yuor.

XIII Bojũu a seb a Nãanm̄in gãn pɔ ɪka, “Bala jaa na buɔlɔ a Soro yuor ɪka wɔ s̄ɔɔ ba, na nyen faafu.” (*Joel 2:32*)

XIV N̄m̄ine le ban ɪre wa buɔl a Nãanm̄in 'lɔ ban ba soɔ ε? N̄m̄ine le ban ɪ wa soɔ a n̄ire 'lɔ ban ba w̄ɔ a wɔ 'yer ε? N̄m̄ine le ban ɪre wa w̄ɔ a wɔ 'yer ka n̄ire k̄ɔɔ ba wa m̄uɔl a wɔ 'yer k̄ɔ ba ε?

XV N̄m̄ine le ban ɪre wa m̄uɔl ka baa t̄ɔ ba ε? N̄itãa le an seb a Nãanm̄in gãn pɔ, “N̄ye le a bala na waara ni a 'yer n̄ɔɔ gb̄ee na v̄iele ka.” (*Isaiya 52:7*)

XVI Tiche a ba ɪ a Istral n̄ibe ba jaa le l̄eb kaa a 'yer n̄ɔɔ nyã ε. Bojũu Isaiya d̄ɔɔ suor, “Si Soro,

an le sɔɔ de a si 'yer?" *(Isaiya 53:1)*

XVII Sire jaa le ika 'yer fon ma wɔ̃ pɔ le fu ma sɔɔ, ka a 'yerbie ala ban wɔ̃ in a Kirisito 'yer.

XVIII Tiche ka n suor, a mɔ̃ baa wɔ̃ naa ε? Sire jaa le ba wɔ̃ naa naa. "A ba kɔkɔr yin de jie wɔ̃ jaa, ka a ba 'yer ti ta a wer tɛɛfo jie." *(Yiel Gãn 19:4)*

XIX N le suor kaa go, a mɔ̃ a Isiral nibe ba bɔɔ a par ε? Mosesi dɔɔ de nie 'yer, "A bala na ba i paal ε, in maal ba naa ka nyuur kpe yi, naa le maal a paal 'lo na ba bɔɔ bon jaa ε, ka suur kpe yi." *(Mosesi Gãma Na Tu Anũu 32:21)*

XX Ka Isaiya mi ba dɔɔ jo dãbãε ε, ti 'yer ika, "A bala na ba dɔɔ yɔɔrɔ bɔɔrɔ ma ε, ba nye ma naa, n wiil naa n mãε kɔ a bala na ba dɔɔ sɔrɔ ma ε." *(Isaiya 65:1)*

XXI Tiche a Isiral nibe 'lo, nitɔ̃ le wɔ̃ 'yer, "Bibir jaa le n ma tur a n nuur bɔɔlɔ a bibawɔ̃nsi ni a nidebe, na turo a sɔi ala na ba vɛle ε bɔɔrɔ a ba mãε tiersi bɔ̃bɔ̃rsi." *(Isaiya 65:2)*

XI

I N pãa suor naa, a Nãanmɔ̃n ben tɔr a wɔ̃ nibe bar bi? Kai! A maa mãε in a Isiral nire, naa i a Abraham yɔ̃ɔ yi a Benjamin bɔrɔ pɔ.

II Nãanmɔ̃n ba tɔr a wɔ̃ nibe bar ε, bala le wɔ̃ de nie bɔɔ. Yaa bɔɔ a le a Nãanmɔ̃n gãn na 'yer, le a Elaija na dɔɔ sɔrɔ Nãanmɔ̃n waala dɔɔlɔ a Isiral nibe,

III "N Soro, ba kɔn a fu 'ye'yerbe, na ba wel a fu bɔrɔ lofu jiir bar. Maa tɛε le che, ti a ba bɔrɔ a n kɔfo." *(Nãmɔ̃ne Gãn Dɔɔ 19:10, 14)*

IV Bo le a Nāaḡmūn 'yer kō a Elaija? Wō 'yer naa, “N cheḡe na tara nibe tur ata kōor anūu (7,000) na ba gbur dumo puor a tū Baal ε.”
(*Nāmīne Gān Dōō 19:18*)

V Le mī le a dīna, nibe bamīne che naa ka Nāaḡmūn na ir ba a wō wāefō jūu.

VI Ala be ι a wāefō jūu le, a ba le ι tōmō 'yōō le go ε, ka le ba le ε, a wāefō kō le ι wāefō le go ε.

VII Bo pāa le? A ala a Isral nibe na bōōō nībijie baa nye ε, tiche a bala a Nāaḡmūn na ir le nye. Ka a bala na che kpēme a ba nyāa.

VIII Nītāa le an seb a Nāaḡmūn gān pō, “Nāaḡmūn vēn ka ba ι jaa būrtūm wa tān a dīna. A ba nībie ala maa tōō nye bon ε, ka a ba tobo ala maa tōō wō 'yer ε.” (*Mosesī Gāma Na Tu Anūu 29:4*)

IX A Nāa David mī dōō 'yer a ba 'yer a wō gān pō, “Vē ka a ba bōdiir difō jie ka a lieb bōnyōōrsū nī cheer, ka a ι a ba bār lofō jie nī a ba sāyar.

X A ba nībie a jōō, a ba kō tōō nye jaa ε, na ba kab gōmō kō le tōō dōl ε.” (*Yiel Gān 69:22, 23*)

XI N le suor go, ba ben bār na lo na ba kō tōō ir jaa ε? A ba ι le ε. A ba maal bōrfō jūu, a bala na ba ι a Juu nibe ε, nyen faafō ka nyuur na kpe a Isral nibe.

XII Tiche ala ι a ba maal bōrfō vēn ka a wer wō jaa le, ka a ba bōrfō mī le a bala na ba ι a Juu nibe ε, a bala māe wa pōō ḡmīne le an kaara!

XIII Yīn na bā ι a Juu nibe le n 'yere kōō, an ben ūka maa le a Nāaḡmūn ir tō a yī pō, ka n ι a nītōnāa a yīn na ba ι a Juu nibe pō. N mōōn nībir nī a tōmō nyā.

XIV A maa t̄ier l̄e ɪka nyuur w̄o kp̄e a maa m̄ãe n̄ibe ka n̄ t̄õõ a bam̄ine faa.

XV Bojũu ala ɪ a ba t̄or barf̄o ɪn 'maalf̄o k̄o a wer, ka a N̄ãaŋm̄ɪn l̄e wa de ba, ŋm̄ine l̄e an kaara, a k̄õ kaara f̄ika n̄ire na yi k̄ũu p̄o tara nyev̄or ε?

XVI Ala ɪ f̄o den a paanõd̄õõ k̄o N̄ãaŋm̄ɪn, a paanõõ ala na che, a jaa ɪn cheche. Ala ɪ f̄o den a t̄ie nyur k̄o N̄ãaŋm̄ɪn, a t̄ie w̄il̄sɪ m̄ɪ ɪn cheche.

XVII Ala ɪ ba 'mel a t̄ie m̄ãe w̄ile ãs̄oõ bar t̄i ŋmaa a ȳɪn na ɪ a m̄oõ p̄o t̄ie w̄ile wa mar ka ȳɪ 'mataa t̄oõõ nyuro a k̄õb̄õ'yen yire a t̄ie ãḡãn p̄o n̄õõn̄õ,

XVIII taa t̄ier ɪka f̄o sa naa a w̄il̄sɪ ala ε. F̄õõ wa 'm̄oõõ f̄o m̄ãe, l̄ieb t̄ier kaa ɪka a ba ɪ a f̄õõ na ɪ a w̄ile l̄e tuo a nyibe ε, t̄i a nyibe l̄e tuo a f̄õõ na ɪ a w̄ile.

XIX Ȳɪn 'yer ȳɪn p̄ãa na 'yer n̄i nyã, “Ba 'mel a w̄il̄sɪ ala bar t̄i p̄ãa na de ma mar.”

XX A l̄e ɪn yelm̄ãe, t̄iche ba d̄õõ 'mel ba bar a ba ba s̄oõf̄o j̄ũu, t̄iche ka a ȳɪn ara n̄i s̄oõf̄o. Ȳɪ ta b̄oõõ yuor ε, t̄iche ȳɪ joro d̄ãb̄ãe.

XXI Bojũu ala ɪ N̄ãaŋm̄ɪn ba d̄õõ bar a t̄ie m̄ãe w̄il̄sɪ ε, w̄o k̄õ bar a ȳɪn m̄ɪ ε.

XXII Ȳɪ t̄ier kaa l̄e a N̄ãaŋm̄ɪn na ɪ a maal v̄ila s̄oõ ka a w̄o yele m̄ɪ kp̄ẽm̄e, a w̄o yele kp̄ẽm̄e na k̄o a bala na lo, t̄iche na w̄o maal v̄ila k̄o a ȳɪn, ala ɪ ȳɪ chene na chiine a w̄o maal v̄ila p̄o. Ka l̄e ba l̄e ε, w̄on ŋmaa ȳɪn bar.

XXIII Ala wa ɪ ba t̄een a ba baal bar, N̄ãaŋm̄ɪn na t̄õõn de ba l̄e mar a t̄ie 'ȳõõ, N̄ãaŋm̄ɪn na t̄õõn l̄e de ba mar a l̄e go.

XXIV Yı kaa, ala ı a yın ban ηmaa yin a mɔɔ pɔ tɛ pɔ wa mar a yir tɛ ban sɛl, an lɛ ın tuo a yir tɛ wılsı ala ban dɔɔ 'mɛl bar marfɔ bı?

XXV N ba bɔɔɔ ıka n vɛ ka a yelsɔɔlaa nyã sɔɔl a yın na ı a n yeer tı ba ı a Isıral nıbe ε, ka yı taa bɔɔɔ yuor nı a yeke nyã ε. A Isıral nıbe tara na a nyãkpãen a lɛ ne na tı tãn a sɔɔ 'lo a bala na ba ı a Isıral nıbe ε, na wa tı nye a faafɔ baar.

XXVI Lɛ lɛ na ı tı a Isıral nıbe ba jaa pãa nye faafɔ nıtãa lɛ na seb a Nãanmın gãn pɔ, “Fafaara na yin be a Jiyon wa, na wɔ wa lıeb tıer jaa na ba vıle ε, yın a Jekɔb bal nıbe pɔ bar.

XXVII A netıraa lɛ a nyãna ın na tara nı ba, a sɔɔ 'lo ın wa de a ba yeldebe a jaa bar.” (*Isaiya 59:20, 21*)

XXVIII Fɔɔ kaa, a 'yer nɔɔ nyã vɛn ka ba ı Nãanmın dɔdɛme a yın na sɔɔ de jũu. Tıche ala ı a ırfo pɔ mı lɛ, bala lɛ a Nãanmın nɔ yɔɔ a ba sãakpãmıne jũu.

XXIX Bojũu Nãanmın kufɔ nı a wɔ bɔɔlfɔ kɔ tɔɔ lıeb jaa ε.

XXX Nıtãa lɛ a yın mı na ba ı a Juu nıbe ε, na yaa dɔɔ wɔnɔ a Nãanmın toor ε, tıche pɔpãanyã yı nyen a wɔ nıbaal a ba bawɔfɔ jũu.

XXXI Lɛ lɛ a bala mı na ı a Juu nıbe, ba mı lıeb ı bawɔnsı, na ba pãa mı na nye a Nãanmın nıbaal a pɔpãanyã, nıtãa lɛ a sın mı na nye a Nãanmın nıbaal.

XXXII Bojũu Nãanmın pɔɔn a nıbe ba jaa a bawɔnsı die pɔ, na wɔn tɔɔ kaa ba jaa nıbaal.

XXXIII Nye lɛ a Nãanmın lefɔ na suu jã. A wɔ yɛ nı a wɔ bɔɔfɔ ba gbɔr ε! A wɔ 'yer tɔɔrfɔ ba be bɔɔfɔ ε. A wɔ sɔı mı ba be bıerfɔ ε!

XXXIV “An le dõo bõo a si Soro tier? Bu an le mi dõo i a wõ 'yer sõnõ.” *(Isaiya 40:13)*

XXXV “An le dõo de nie kõ Nãanmın bon, ka wõ pãa wa yara a sãn?” *(Job 41:11)*

XXXVI Bojũu wõ jie le a bomo a jaa yi. 'Lo le maal a jaa, na wõ so a bonu a jaa. 'Lo le so a tur bũbir nũ bũbir jaa. A i a le.

XII

I A le jũu, n sũroo yũ naa yeer, a Nãanmın nũbaal nyã jũu, yũ de a yũ mãe na i bõnũbie lon bõor kõ Nãanmın. A un cheche naa pele a Nãanmın pũo. Le le i a puorfõ na tara par.

II Yũ taa le wa liere maala a le a wer nũbe na maala go e, tiche yũ maala a le na liere yũ a tier paalaa nyã yũn nyẽ. Yũn pãa tõon beer na yũ bõo a Nãanmın bõfo, a ala na i vula naa pele a wõ pũo naa i cheche.

III A Nãanmın wãefõ nyã won wãe ma jũu, n sũroo naa a yũ ãsũo jaa ika, ta tier a yũ mãe ti põn bar a le yũn taa tier e, tiche yũ ma tier a yũ mãe 'yer tũorfõ nũbijie jaa jã a sũofõ 'lo a Nãanmın na kũ yũ.

IV Nũtãa le a si ãsũo jaa na tara ãgãn ti ka a tara jidẽdẽme, a jidẽdẽme anyãna ba tõnõ tũbũ'yen e.

V Le mi le a Kũristo pũ, a sũn bala na i yoo ti lõo ãgãn bũ'yen pũ, a jidẽdẽme anyã a jaa 'mantaa tõnõ.

VI Si jaa tara na kũfũsi na tee taa, tu a le a Nãanmın wãefõ won wãen si. Ala i a ãsũo kũfũ un a Nãanmın 'yer 'yerfõ le, wõ ma 'yere jã a le a wõ sũofõ na ta.

VII Ka ala ɪ tōmō tōfo mɪ ɛ, vɛ ka wɔ ma tōnō, ala ɪ wiilfo mɪ ɛ, vɛ ka wɔ ma wile.

VIII Ala ɪ ākpɛɔ 'yōɔfo ɛ, vɛ ka wɔ ma 'yōɔnō a ākpāɛn. Ka ala ɪ a wɔ kɔfo ɛ nɪbaalsɪ sōɔfo, vɛ ka wɔ ma sōnō ba nɪ pɔpɛl. Ala ɪ nɪdiere tōmō ɛ, vɛ a wɔ ma mōɔ nɪbir nɪ a tōmō. Ala wa ɪ nɪbe 'maalfɔ tōmō ɛ, wɔ ma maala a ɛ nɪ chilfo.

IX Nōfo wɔ ɪ yelmāɛ nōfo. 'Laar bon 'lo na ɪ dɛɛr, tɪ 'mar bon 'lo na ɪ sō.

X Yɪ cheɛ taa yeɛ, na yɪ de a yeɛr nōfo nōn taa. Yɪ 'yōɔnō a yɪ taaba gar a yɪ māɛ.

XI Yɪ ta ɪ nɪ tūtūlsɪ ɛ, tɪche yɪ vɛ ka a nōmō yɪ a yɪ mōɔ nɪbir nɪ a sɪ Soro tōmō.

XII Yɪ chɪɛ nɪ a yɪ tɪertɔfo jie, na yɪ tara kānyir a yɪ wōm pɔ, na yɪ tara yelmāɛ nɪ a yɪ Nāaŋmɪn sɔɔrfɔ pɔ.

XIII Yɪ ma lōɔ pōn a Nāaŋmɪn nɪbe bala na ba tara bon jaa ɛ, na yɪ ma diere sāanba a yɪ yie pɔ.

XIV Na yɪ 'yerɛ nevɪla 'yōɔnō a bala na gere yɪ, na yɪ 'yer nevɪla 'yōɔ ba, yɪ ta pɔ 'yōɔ ba ɛ.

XV Yɪ chɪɛ nɪ a bala na chɪɛ, na yɪ mɪ pɔɔ a bala na kōnō na yɪ kōnō.

XVI A yɪn nɪ a bala na kpɪɛɛ, yɪ tara tɪɛr bō'yen. Yɪ ta kaara ba pɔɔ ɛ, tɪche yɪ sɔɔ 'matāan a nɪbe bala na ba jā yɪ ɛ. Yɪ ta kaa ɪka yɪn ɪn yɛ dɛme ɛ.

XVII Yɪ ta de bier yāan bier sān ɛ. Yɪ bōɔnō sō, na yɪ maala a ala na vɪɛɛ nɪɛ jaa niem.

XVIII Ala ɪ an tōɔ naa, an ɪ yɪn māɛ ɛ, yɪ tara nyā'maar nɪ a bala jaa yɪn lōɔ kpɪɛɛ nɪ.

XIX N barmɪne, yɪ taa ɪɛ wa yaara taa sān ɛ, tɪche yɪ baraa kɔ a Nāaŋmɪn suur. Bojūu a seb a Nāaŋmɪn gān pɔ ɪka, "Maa ɛ so a sān yaafɔ, ɪn

leeb yaa a sãn.” Le le a Soro 'yer. (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 32:35*)

XX Le an na ı le ıka, “Ala ı kã kpẽn a fõ dõsõ, kũ wõ bõdiir a wõ di. Ala ı kõnyũur wa kpe wõ naa, kũ wõ kõõ a wõ nyũ. Fõõ be maala a nitõ, an kaara fika bũu saalbie le fõ mõõ dõol wõ a jum.” (*Sokpar Gãn 25:21, 22*)

XXI Yı ta vẽ ka bier tõõ yı ε, tiche yı de vıla tõõn bier.

XIII

I A yı ãsõ jaa wõ ma siir a wõ mãe kũ a paal nıberε, bojũu kpẽõ jaa ba be be ka a ba ı Nãanmın le bin ε. Kpẽõ sõõ jaa ba be be ka Nãanmın ba le bin wõ ε.

II A le jũu, nıre 'lo jaa na chıre nı a kpãen dẽme ba nyãna, a Nãanmın na bin ba le wõ chıre nı, ka a bala na ıre a le na 'yõõn ba mãe 'yer.

III Bojũu a kpãen dẽme maa diere bier dõolõ a bala na maala vıla ε, tiche a bala na maala a dεer le ba ma de yele dõolõ. Fõ bõõrõ naa ıka fõ ta joro a kpãen dẽme dãbãe bı? Fõ pãa maala a le na vıele, ban dãna fõ naa.

IV Bojũu wõ ın Nãanmın tõtõnõ ıka wõ maal fõ vıla. Tiche fõõ wa maal dεer 'lo, vẽ ka dãbãe kũrõ fõ, a ba ı põrõ 'yõõ le wõ tara a sõõ ε. Nãanmın tõtõnõ le wõ ı na ara kũ yeltorsı ıka wõ kpãana a bala na maala dεer.

V A le jũu, a tara na sõr ka yı siir yı mãe kũ a kpãen dẽme, a ba ı ban na kpãa yı tεε jũu ε, tiche an ı a yın mãe mı bõõ nyõõfõ jũu.

VI A anyãna jũu le so yin yara lõpoo koro a kpãen dẽme na ı a Nãanmun tõtõnbo na de a ba sõo wo jaa tõnõ ni.

VII Nire jaa sãn fon wa di, yab wo. Ka ala ı lõpoo le faa yab ε, yab. Ka tẽmaal libie yabfo le bu, yi ma yab, na yi joro a 'lo a jofu na seen, ti 'yõõnõ a 'lo mi a 'yõõfu na seen.

VIII Yi taa pẽne taa libie ka sãn ma gã a yi chara po ε, a sãn 'lo tee na gã a yi chara po le, nõfo yin na nõ nõ taa, bojũu nire 'lo jaa na nõ a wo to soo tun a le a nebinãa na 'yer a jaa.

IX A 'yerbinsı le a anyãna, “Ta sã ε.” “Ta ko nire ε.” “Ta ju nire bon ε.” “Ta jiele nire bon ε.” *(A Yifo Gãn 20:13-17)* A 'yerbinsı ala a jaa ni pãa che, ba den a jaa 'yer 'yer bir bõ'yen ıka, “Nõ a fu to soo nitãa a fu mãε.” *(Mosesı Gãma Na Tu Ata 19:18)*

X Fõo wa nõ nire, faa maala wo bier ε. Ala le so, fõo wa tara nõfo, fu tu naa a le jaa a Mosesı neε na 'yer.

XI Yi maala a nitõ, bojũu yi bõon naa le a dina sõo nyã na kaara. A sõo ta naa ıka yi jeo ir a yi gõo po, bojũu a si faafu gbur jaa yẽyẽ gar a bibir 'lo sin dõo soo de.

XII A chen bãlãa ka a tãsoo baar, tiche ka a ı a wer mi tõo char a le ne. Yi ı a si yaar a tãsoo bomo bar ti de a chãa bomu su.

XIII Yi ı a si kpiere jaa kãkar fika a mõtõo nibe, na si ir si mãε yin dãen boyuor po, dãa buufu po, sãseyele po, ni folaa ifu po, bu gõmõ bõfo ni nyuur po.

XIV Tiche yi de a si Soro Yesu Kirısto na yi su poa a yi mãε, na yi ta le tiere ıka yi ire a le a yi

ãgãn vɔlaa na buɔɔɔ go ε.

XIV

^I Nɪrɛ 'lɔ sɔɔfɔ na ba jã bon ε, yɪ ma sɔɔ de wɔ na yɪ ta tɔɔɔ a wɔ yelbil 'yer ε.

^{II} ʔsɔɔ sɔɔfɔ ma vɛn ka waa chire bon jaa ε, ka a ʔsɔɔ sɔɔfɔ mɪ na bal ka 'lɔ mɪ dire jɛvai tɛɛ.

^{III} A nɪrɛ 'lɔ na ba chire bon jaa ε, wɔ ta kaara a 'lɔ na ba dire a jaa pɔɔɔ ε, a fɔɔ nyã mɪ na ba dire a jaa ε, ta kpɛrɛ a 'lɔ na dire a jaa ε, bojũu Nãanmɪn de wɔ naa.

^{IV} Fɔɔ mɪ nɪ ana na fun tɔɔr nɪrɛ kɔɔ tɔtɔnɔ 'yer? A wɔ mãɛ nɪkpɛɛ sɛ ka wɔ ara na bu wɔ lo naa, wɔn le ara na, bojũu a wɔ Soro na tɔɔn maal wɔ a wɔ ara.

^V Nɪrɛ ma kãan a bɪbir ʔsɔɔ a wɔ gar ʔsɔɔ, ka ʔsɔɔ kaa a bɪbie a jaa ka a ɪ bɔ'yen. ʔsɔɔ jaa wɔ ma tɪɛr kaa a wɔ mãɛ tɪɛr pɔ.

^{VI} Nɪrɛ 'lɔ na de a bɪbir ʔsɔɔ a wɔ gar a jaa, wɔ ɪrɛ a le a sɪ Soro jũu. 'Lɔ na ɔɔɔ a nɔn, wɔ ɔɔɔ a sɪ Soro jũu, bojũu wɔ ma sɔɔr Nãanmɪn 'yɔɔ. A 'lɔ mɪ na ba ɔɔɔ ε, wɔ mɪ ɪrɛ a le a sɪ Soro jũu, wɔ mɪ ma puor Nãanmɪn yãan.

^{VII} Bojũu nɪrɛ ʔsɔɔ jaa ba be be kɔ a wɔ mãɛ tɛɛ 'yɔɔ ε. Nɪrɛ ʔsɔɔ jaa mɪ ba kpi kɔ a wɔ mãɛ tɛɛ ε.

^{VIII} Ala ɪ sɪ ben ka, sɪ ben be kɔ a sɪ Soro. Ala ɪ sɪ mɪ kpi naa, sɪ kpin kɔ a sɪ Soro. Ka sɪ chɛnɛ na vɔɔɔ, bu sɪ kpi naa, a sɪ Soro le so sɪ.

^{IX} A anyãna jũu le a Kɪrɪsɪtɔ kpi tɪ na wɔ le ɪr ɪ vɔr, ɪka a wɔ ɪ a kũn nɪ a vɔɛ ba jaa Soro.

X Fõo mi, baa 'yõo le fo tóro a fo yebe 'yer, bu bo le so ka fo kaara a fo yebe poro? Bojũu si jaa le na ara a Nãanmin 'yer tórofo dakoo par.

XI A seb a Nãanmin gãn po ùka, “A si Soro le 'yer, un ù vor jũu, a gbédumo a jaa na gbur a n niem, ka a kòkòr jaa haa 'yer ùka maa le ù a Nãanmin.” *(Isaiya 45:23)*

XII Be le a si ãsoo jaa na pãa 'yer a si mãe 'yer kó a Nãanmin.

XIII A le jũu, yi ù a si bar a si taaba 'yer tórofo, na si lieb a si tier na si ta ure kósr bãraa kóro a si taaba soì po a ba ñmiere loro ε.

XIV A maa na be a si Soro Yesu 'yõo, n soon sire jaa ùka bõdiraa jaa ba ù deer a wó mãe ε. Tiche ala ù a nire ãsoo jaa wa kãan bon ùka wó un bõdeer, a bõnyine un bõdeer kó wó.

XV Ala wa ù a chen a fo yebe bõdiraa kóo fon di jũu, faa maala wile ni nõfo ε. Ta vë ka a fo bõdirsi sõo a fo yebe 'lo 'yõo a Kirisito na kpi ε.

XVI Ta vë ka a bon 'lo fõo na boolo bõvula, ka nire bool wó bõdeer ε.

XVII Bojũu a Nãanmin nãalõo yebe ba ù bõdiir ni bõnyursi yebe ε, tiche a un torfo, ni nyã'maar ni a popel na yi a Nãanmin Siε po yebe le,

XVIII bojũu nire jaa na tõnõ kóro a Kirisito tu a sor nyã po, wó maala na a le na pele a Nãanmin pso, ka a nibe mi 'yere a ninyine 'yer vula.

XIX A le jũu, yi ù a si mõo nibir, na si maala a le na waan nyã'maar a si 'yõon taa ãkpãen.

XX Yi ta de bõdiir yebe soon a Nãanmin tõmõ bar ε. Bõdiraa a jaa vüle naa, tiche a un deer ala ù nire din bon na vë ka a wó to soo lo.

XXI A le a see naa ka nure ta 'wob nõn ε, bu nyũ dāa ε, bu maal yeke kōo na vẽ ka a wo to soo lo ε.

XXII Le jaa fon bõo a yelsi anyãna po, bar ka a be a fõo ni Nãanmın chara po. Popel soo le a 'lo tier na ba 'yõo wo yeke ni a bonso ala a 'lo mãe na 'yer ika a i naa ε.

XXIII Tiche nure 'lo na dire ni baal, 'yõon a wo mãe 'yer, bojũu waa dire ni soofõ ε. Bon jaa mi na ba wa yi soofõ po ε, a in bier.

XV

I Sin bala na kpẽme, a see naa ka si tuo a bala na ba kpẽme ε, na loro tuor, na si ta pele a sin mãe pũr ε.

II A si āsoo jaa wo ma pele a wo to soo po, na si sõo wo a wo mi ba nyibe.

III Bojũu a Kırısto mãe gba mi ba dõo pel a wo mãe po ε, tiche a le an seb a Nãanmın gãn po ika, "A tobie ala a bala na tofo, a wa dool a n ju." (*Yiel Gãn 69:9*)

IV Bojũu a ala a jaa na dõo seb a Nãanmın gãn po, a kõi jaa bin, a seb a sin wiilfo 'yõo, ka a gãma anyãna ko si kãnyir 'yõon si ākpãen ka si tara tertofõ jie.

V A Nãanmın na kuro yi a kãnyir na wo 'yõonõ yi a ākpãen, wo ko yi nebõ'yen ka yi turo ni a Yesu Kırısto.

VI Ka yi jaa 'mataa tara tier bõ'yen na yi de nebõ'yen 'yõon a Nãanmın tur na i a si Soro Yesu Kırısto Sãa.

VII Yi soo diere taa nitãa le a Kırısto mi na soo de yi, ka yin tõo waan peefõ wa ko Nãanmın.

VIII N 'yere na korɔ yi ɪka, a Kirisito wa heb naa a Juu nibe tɔtɔnɔ a Nāanmɪn yelmāe jūu, na wɔ vē ka a le a Nāanmɪn na tir a nee ku a si Sāakpāmīne ɪ yelmāe.

IX Ka a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, mɪ na tɔɔ ku Nāanmɪn tir a wɔ nɪbaal jūu. Nitāa le na seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, “A le jūu, ɪn dānfɔ naa a bala na ba ɪ a Juu nibe sē, naa yiel yiel ku a fɔ yuor.”
(2 Samuwel 22:50)

X A le seb go, “A yɪn na ba ɪ a Juu nibe ε, yi 'matāan a Nāanmɪn nibe chɪle.” (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 32:43)

XI A le seb go, “A yɪn na ba ɪ a Juu nibe ε, yi pɛere a si Soro, na yi yiele pɛefɔ yiel korɔ wɔ, a yɪn nibe ba jaa.”
(Yiel Gān 117:1)

XII Isaiya gba mɪ le 'yer go a wɔ gān pɔ, “A Jesu nyur na le tɔ naa. 'Lɔ le na ir na wɔ kaara a paalsɪ a jaa, na wɔ mɪ ɪ a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, tɛrtɔfɔ jie.”
(Isaiya 11:10)

XIII A Nāanmɪn na ɪ a yi tɛrtɔfɔ sɔɔ, wɔ sɛe a yi nyān nɪ chɪlfɔ, nɪ nyā'maar a le yɪn sɔɔ wɔ, ka a yi tɛrtɔfɔ pāa nje yaar nɪ a Nāanmɪn Siε kpɛɔ.

XIV N yɛɛ, maa māe sɔɔ naa ɪka yi sɛɛn naa vɪla maalfɔ, na yi tara yē na yi bɔɔ taa wiilfɔ.

XV N seb a da seer amīne 'yɔɔ ku yi, ka a kaara fika n le bɔɔ tier yi go, a Nāanmɪn wāefɔ won ku ma

XVI ka n ɪ a Yesu Kirisito tɔtɔnɔ naa tɔnɔ a bala na ba ɪ a Juu nibe pɔ jūu, naa sɔnɔ mɔɔɔ a Nāanmɪn 'yer nɔɔ. Le le a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, puorfɔ na tara par ka a Nāanmɪn sɔɔ de na wɔ oon ba nɪ a wɔ Siε.

XVII In be a Yesu Kırısto 'yǔo jūu, a tǔmǔ ın tǔnǔ kuro a Nāanmın yin yuor.

XVIII N kǔ wa 'la 'yer 'yer jaa ε, ka a ala a Kırısto na maal baar ba le ε, tu a n 'yǔo ka a bala na ba ı a Juu nıbe ε, lıere wa wǔnǔ a Nāanmın toor, tu a le ın 'yer nı a le ın tǔ,

XIX wǔ den kpǔo tǔn ne'maa tǔmǔ nı tǔfersı tun a Nāanmın Sıe kpǔo pǔ. Le le, n yin a Jerusalem chen lǔee tı guor a Ilirikum tǔe naa man a Kırısto 'yer nǔo nyāna jaa ne ne ne.

XX Maa nıbijıe yele le ıka n mǔol 'yer a 'yer nǔo jie 'lo jaa ban ba wǔ a Kırısto yele ε, naa ta ıre wa me dǔol nıre kǔo dachın par kparaa ju ε.

XXI Nıtāa le an dǔo seb a Nāanmın gān pǔ ıka, “A bala ban ba dǔo 'yer a wǔ 'yer kǔ ε, na nyee naa, ka a bala mı na ba dǔo wǔ naa ε, na bǔon a par.”

(Isaiya 52:15)

XXII A yele nyāna le var ma a sor ka n ba tǔoro waara a yı sǔ ε.

XXIII Tıche pǔpāanyā 'lo, n ba le tara jıpaalaa ka a paalsı anyā pǔ na le tǔ go ε, n mın dǔo bǔoro a yı nyefǔ a yuon yǔo na po jūu.

XXIV N guor naa ıka n chen Sıpēen, maa wa tala ın ara na piir yı kaa, naa jǔ a yı sǔ bālāa a yı sǔo ma ka n chen.

XXV Pǔpāanyā 'lo, Jerusalem le n chiine nı a sǔofǔ ıka n tı kǔ a Nāanmın puorbo a be.

XXVI Bojūu a Masedonıya dǔeme nı a Akaya dǔeme man taa ıka ba chıer chıerfǔ sǔon a Nāanmın puorbo bamıne na be a Jerusalem na ba tara bon jaa ε.

XXVII Ba nyen a le ka a ı sān kǔ ba a ba de a le dǔol a ba mǔe. Ala ı a bala na ba ı a Juu nıbe ε,

põn naa a Juu nibe a Nãanmın sõofosı, ala le so ka a mı sεε ıka ba mı lõon a Juu nibe põn a ba bõtarsı.

XXVIII Maa wa tõ a nitõ, naa de a chıerfosı anyã ku ba baar, ala le ın chen a Sıpēen naa tı 'loɔ piir yı kaa.

XXIX N bõon naa ıka maa wa waara, ın waan naa a Kırısıto sõofu na berma.

XXX N sũɔɔ yı naa n yeer, nı a sı Soro Yesu Kırısıto nı a Nãanmın Sıe nõfu ıka, yı pũɔ ma a n mõfo nyã pɔ, sũɔɔ Nãanmın kũɔɔ ma.

XXXI Yı sũɔɔ Nãanmın, a wũ faa ma yın a bala na ba sũɔ be a Judiya, ka a le mı ın chiine a Jerusalem ka a Nãanmın puorbo mı tı sũɔ de,

XXXII ka ala ıka Nãanmın bõfo le, ka n wa a yı sē nı popel a sı 'mataa 'yõɔ taa ãkpāen.

XXXIII Nãanmın na ı a nyã'maar sũɔ, wũ be a yı jaa sē. A ı a le.

XVI

I N pũɔɔ naa a sı yeɔɔ Fiibi yovıla kũɔɔ yı, a pũɔ nyã ın tõtõnõ be a Kenkırya tēdēme pupuorbiir pɔ.

II N sũɔɔ yı naa ıka 'lo wa tı, yı de wũ nı a sı Soro yuor, na yı maal wũ a le na seen a Nãanmın puoro, na yı mı ku wũ sõofu jaa won na bũɔɔ yı a yı sē. Bojũu wũ mı dõɔ sũɔ nıyɔɔ nı a maa mǎe.

III Yı puor a Pırısıla nı Akuıla ku ma. Ba ı naa a n tõtõtaaba a Yesu Kırısıto tõmõ pɔ.

IV Ba tõn kũu tõmõ ku ma. A ba ı maa tεε gba le ε, tıche a pupuorbo bala ba jaa na ba ı a Juu nibe ε, ãgān mı 'maan ba naa.

^V Puor a pupuorbiir bala na ma lōo puor a ba yir. Puor a n badaba Epainūtōsı, 'lo le de nie turo a Kırısıto be a Asıya paal pō.

^{VI} Yı puor a Mēer mı na ir nyāa 'yōō tōnō kōrō yı,

^{VII} na yı mı puor a Andirunıkası nı a Junıyası. Ba ın a n bōr nıbe ka maa nı bala jaa mı dōo 'mataa be a pōofō die pō. A nıtōnsı bōō ban jaa cheche, bala mı le de nie turo a Kırısıto tıche ka a maa wa bıer.

^{VIII} Yı puor Ampulatusı kō ma, n nō wō naa a Kırısıto tufō jūu,

^{IX} na yı mı puor Urbanusı na pōō sı tōnō a Kırısıto tōmō pō nı a n badaba Sıtachıı.

^X Yı puor Apelesı nıre jaa na sōō ıka wō turo naa a Kırısıto sōr jaa ne ne ne, na yı mı puor Aristobulus nı a wō yir dēme ba jaa.

^{XI} Yı puor a Herōdiyōn na ı a n bōr nıre, na yı mı puor a Narsısusı nı a wō yir dēme ba jaa na turo a sı Soro.

^{XII} Yı puor a Tırafaina nı Tırafosa, a pōbō ba nyāna mōōn nıbir nı a sı Soro tōmō, na yı puor a Persis mı na ı a pōō āsōō na mōō nıbir nı a sı Soro tōmō.

^{XIII} Yı puor a Worofōs ban ir a sı Soro pō nı a wō ma, a wō ma mı ın a n ma.

^{XIV} Yı puor Asınkirtusı, nı Filegon, nı Hemıı nı Patrobas nı Herması nı a yeer bala jaa na be a ba sē.

^{XV} Yı puor a Filologusı nı Juliya nı Nereyus nı a wō yepōō nı Olinpası nı a Nāanmın puorbo ba jaa na be a ba sē.

^{XVI} Yı puor puor taa nı popel. A pupuorbiir ba jaa puor yı naa nı a Kırısıto yuor.

XVII N kpākpāana yi naa yeer ɪka yi guro yi mǎe sǒ ni a bala na ma waara ni a ootaa, na ba ma vē ka yi bāra loro a wiilfo nyā yin jǎn pɔ. Yi tɔɔ 'laa ti bar ba.

XVIII Bojūu a nibe ba nyāna a ba ɪ a si Soro Kırısto tǔmǔ le ba tǔnǔ ε, tiche a bala mǎe vɔlaa bomo le ba tǔnǔ bɔɔɔ. Ba ma 'yerε na jaa he le le na ba de nenǔɔ bel a nibe bala tier na ba chen niem ε.

XIX Nire jaa wǔn a le yin turo a Nāanmın 'yer ne ne ne, ka nǔɔ kpe si a yi yeke jūu. Tiche n bɔɔɔ naa ɪka yi maala vɪla ni yē, na yi ta bǔɔ yelbier maalfɔ ε.

XX A Nāanmın nyā na ɪ a nyā'maar sɔɔ, a kǔ le kor ε, tiche ka a wɔ ηmǎe a Satan a yi gbεε pīlem. A wǎefɔ na yi a si Soro Yesu sē a be a yi sē.

XXI Timoti na ɪ a n tǔtǔtɔ sɔɔ puor yi naa, ka a Lusiyusı ni Jason ni Sosipater na ɪ a n bɔr nibe mi puoro yi naa.

XXII Maa mi na ɪ Tertıyosı na seere a Pɔɔl gǎn nyā mi puoro yi naa ni a si Soro yuor.

XXIII Gayus yir maa ni pupuorbiir na kɪere a wɔ kaara si mi puoro yi naa. Erastus na ɪ a tēe libikaara nıkpēε ni a si yebe Kuwartusı mi puoro yi naa. ¹

XXV Pǔpǔanyā, tıɪr wɔ ta a Nāanmın nyā na sǔɔ yi a yi tǔɔ ara tu a n 'yer nǔɔ nyā in mɔɔl na ɪ a Yesu Kırısto, naa chaar a yelsɔɔlaa nyāna na sɔɔl a kǔr jaa na po.

¹ **XVI:XXIII 16:23** A pǔfo ljer ni anaar ba dǔɔ pɔɔ a gǎn pɔɔ ban seb ɪka, *24 A si Soro Yesu Kırısto wǎefɔ a be a yi jaa sē. A ɪ a le.*

XXVI Tiche pōpānyā, a yelsoolaa chaar naa tu a le a Nāanmūn 'ye'yerbe a le a Nāanmūn vor nyā na 'yer ba, ka a paalsi ba jaa na soo de, na ba turo wo.

XXVII A Nāanmūn nyā tee le i a yē soo, wo nyere tur bībir ni bībir jaa tu a Yesu Kīristo 'yōo. A i a le.

**A Nāan̄mun N̄etur Oaalaa Gān, Burfoor
Birifor, Southern: A Nāan̄mun N̄etur Oaalaa Gān,
Burfoor New Testament**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Birifor, Southern

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

97b1f1fe-19fd-52d9-9481-ad2a6ade2772